

DOMOVINA

Upravništvo „Domovine“ v Ljubljani, Prešernova ulica 54
Uredništvo „Domovine“, Miklošičeva cesta 16, Telefon 72

Izhaja vsak petek.

Naročnina: Četrtno Din 7-50, polletno Din 15—,
celoletno Din 30—.

Prijateljem „Domovine“!

Danes se Vam predstavlja naša ljuba «Domovina» s slikami. Kdor pozna težave, s katerimi se pri nas borita tiskarska obrt in izdajanje časopisov, ta mora priznati, da je žrtev velika, ki jo je s tem vzela «Domovina» nase.

Kaj pa hoče «Domovina» in kaj hočemo z njo mi, ki jo pišemo in pošiljamo v slovenski svet? Če bi to hotel na kratko povedati, bi rekel: Mi hočemo, da bi našemu kmetu, obrtniku, delavcu, sploh našemu ljudstvu bilo bolje na svetu. Da bi našli več veselja in utehe v življenju, da bi jim bilo dano več uspehov na gospodarskem polju in da bi napredovali v izobrazbi. Mi hočemo, da ljudstvo napreduje, in pri tem je važno *ljudsko izobraževanje* *potom časopisja*, katero daje tudi preprostem čitatelju možnost, da izve, kaj mislijo in delajo drugi. S tem, da mu damo znanja in poznanja, mu hočemo dati v roko orožje, s katerim si bo v življenjskem boju laže pomagal.

«Domovino» imamo radi vsi, ki jo pišemo, želimo pa, da jo imate radi tudi Vi vsi, ki jo berete.

Lep in mogočen je krog «Domovinašev». Nikako preganjanje in preklinjanje ga ni moglo zmanjšati ter oplahiti. Kakor kremen zvesti so čitatelji in naročniki «Domovine» in ko čujejo vse to divje sovraštvo proti naši skromni «Domovini», se samo čudijo, kako more sploh kdo biti proti njej, ki noče ničesar drugega nego dobro. «Domovinaši» pomilujejo sovražnike, češ, saj ne vedo, kaj delajo.

Naši prijatelji pa naj «Domovino» tudi širijo. Ali daješ «Domovino» čitati naprej? Ali jo čitaš sosedom in prijateljem, če se je

sami ne upajo naročiti? Ali jo priporočaš, da jo naroče?

Vsak prijatelj «Domovine» naj ji pridobi vsaj enega naročnika

s tem, da vpošlje zanj naročnino vsaj za tri mesece (7-50 Din) in točen naslov na upravo «Domovine» v Ljubljano. Vsak prijatelj «Domovine» pošlje upravi «Domovine» par naslovov takih, o katerih je upati, da se nanjo naroče, ko jo spoznajo. Marsikateri naših prijateljev, posebno naše organizacije, lahko naroče več «Domovin» skupaj za druge, odnosno jih dajejo na ogled.

Včasih se je reklo, da središče ne vrši v dovoljni meri svoje dolžnosti. To se vsaj glede ljudskega časopisja nam ne more očitati. Na vrsti so vsi tisoči naših prijateljev na deželi, da pomnože vrste «Domovinašev».

10.000 naročnikov «Domovine» je odločno premalo. Ako vsi store svojo dolžnost, lahko v obeh slovenskih oblastih spravimo

število naročnikov na 30.000.

Moja dolžnost in pravica je v tem trenutku pozvati pod orožje prijatelje «Domovine».

Stopite skupaj, stvorite

odseke za širjenje naših listov.

preglejte od hiše do hiše, kdo bi naročil in za koga bi naročili «Domovino». Krajevne organizacije in vsa naša društva, zborujte in sklepajte. Brez dela ni uspeha.

Ljubljana, 25. novembra 1925.

Narodni poslanec dr. Gregor Žerjav.

Pismo iz Beograda

Ko se je meseca julija vlada spremenila in je vanjo stopila zraven radikalne še radičevska seljaška stranka, s katero se je združila tudi bivša Samostojna kmetijska stranka, so se izgovarjali, da v julijskem proračunskem zakonu niso mogli še ničesar storiti za kmeta, ker niso imeli časa za to. Obljubili pa so, da bodo meseca novembra, ko se bo Narodni skupščini predložil nov proračunski zakon, storili vse, da se olajša žalostno stanje kmeta, obrtnika in delavca.

Lepo tako! Mi smo čakali, da se pokaže nova vlada, ki jo podpira tudi g. Pucelj. Toda imamo nesrečo, da od julija sem skoro vsak dan prinese nove težave našim krajem. Ne mislim pri tem na vremenske in druge nezgode, ki jih nobena vlada ne more preprečiti, vendar vlada baš preteklega dne, ko je strahovita povodenj hudo oškodovala Podravje, Prekmurje, celjski okraj in še več drugih naših okrajev, ni pokazala nikake odločnosti. Od vlade RR še ni prišlo nič ešenka, ne

materijala, in to ne za kmeta, ne za obrtnika.

Toda govoriti hočem o drugih težavah. Cene kmetijskih pridelkov padajo. Opozicija je sicer predlagala odpravo še ostalih izvoznih carin, a vlada stvar tako zavlačuje, da bo mali pridelovalec moral ta čas svoje blago prodati za nizko ceno, ko pa bodo izvozne carine odpravljene, odnosno bodo znižane, bo to v prid samo velikim prekupcem in špekulantom. Ako bi hoteli malemu pridelovalcu pomagati, bi se morale izvozne carine ukiniti vsaj že septembra, kakor je to zahteval Samostojno-demokratski klub. Tako bo prišla zamuda v prid le špekulaciji.

Tudi zamerimo tako zvanim «kmečkim» poslancem dvoje prav grdih napak:

1.) Da je poslanec g. Ivan Pucelj glasoval za izvozno carino na jajca, za katero je bil sedaj ugoden trenutek, da se ukine. To carino plača večji del Slovenija, zlasti mariborska oblast, pa tudi brežiški okraj in Dolenjska. Šlo je v odseku

za en glas. Predlog samostojnih demokratov in ostale pozicije, naj bodo jajca prosta carine, je zaradi tega propadel.

2.) Da so se radičevci izjavili proti carine prostemu uvozu one pšenice in drugega zrnja, ki ga prekmurski sezonski delavci dobe v madžarskih krajih namesto, oziroma na račun mezde. Celi vlaki teh siromakov se vračajo skupaj in bi bila kontrola takoh transportov prav lahka. Gre običajno le za par vagonov zrnja. Če bi se ta izjema dovolila, bi to ne škodovalo nikomur. Banatski veleposestniki bi zavoljo tega ne propadli. Prekmurci so veliko število kroglice dali radičevcem, sedaj pa se je podtajnik za finance g. Neudorfer odločno izjavil proti temu, da bi mezdnico pšenico mogli prinašati brez carine domov.

To so sami dokazi, da tisti, ki najbolj podarjajo ljubezen do kmeta, temu obrnejo hrbet, kadar pride do prave preizkušnje. Naša Samostojno-demokratska stranka, ki nanjo kriče, da je «gosposka» in «bankirska», pa je ves čas na braniku vseh siromašnih trpinov in med te trpine žal spada tudi kmetovalec.

Kakor rečeno so cene kmetijskih pridelkov padle, a vlada ni niti z mezincem genila, da bi padle cene tudi drugim predmetom, ki jih rabi naš obrtnik, kmet in delavec. V carinskem odseku se v največji meri upira tozadevnim zahtevam opozicije. Da bi pa vlada izven tega kaj storila za znižanje cen, o tem ni niti govora.

Zato ni čudno, da je nezadovoljstvo veliko in da je razočaranje kmečkega ljudstva v celi državi ogromno.

Te dni so bile predložene takozvane dvanajstine, to je zakon, ki za nove štiri mesece dovoljuje vladi pobirati davke. Zaman iščemo v njem le eno določbo v korist kmeta, le eno v korist obrtnika in delavca, sploh v korist malim našim ljudem, ki tvorijo naš narod.

Predvsem določa ta zakon, da davki ostanejo taki, kakor so bili prej. Prva leta po vojni je bilo laže plačevati, a danes, ko ni kupea in ne pravičnih cen, so ta bremena previsoka. Zahtevati za leto 1926. enake davke, kakor so se pobirali v letu 1923., je naravnost nemogoče. Vsi hrvatski in slovenski kmetje so pričakovali olajšave, a gg. «seljaški» poslanci, med njimi štirje slovenski radičevci z g. Puceljem na čelu, so nas pustili — na cedilu.

Ta stvar ne more ostati brez posledic. Mi ne moremo pustiti, da se pod «seljaškim» geslom vrši uničevanje seljaka, obrtnika in delavca. Proti tej nakani bo nastal odpor, radi katerega bo še marsikoga bolela glava.

Dr. Gregor Žerjav.

Stepan Radić, Pucelj in davki

Zmanjšanje davkov je pod sedanjo vlado nemogoče — Klavrna vloga poslanca Pucelja

Samostojna demokratska stranka je v svojem politično-gospodarskem udejstvovanju zastopala vedno načelo popolne enakopravnosti državljanov bodisi glede na njihove pravice kakor tudi dolžnosti. Ta njena zahteva temelji na njenem osnovnem načelu o državnem in narodnem edinstvu, ki ga je vedno dosledno proglašala in zagovarjala.

Ravno zaradi tega, ker je zahtevala, da v naši državi ne sme biti nobenih razlik med posameznimi pokrajinami glede na pravice in dolžnosti, je tudi od vsega početka zahtevala in delala za izenačenje davčnih bremen. Ta zahteva je bila eden glavnih njenih pogojev, ko je lani vstopila v tako zvano vlado Narodnega bloka. Takoj, ko se je ta vlada osnovala, se je na pobudo zastopnikov SDS osnovala v finančnem ministristvu komisija finančnih strokovnjakov z nalogo, da prouči različne doslej obstoječe davčne sisteme v posameznih pokrajinah, izbere najprikladnejše za sedanje razmere ter pripravi načrt zakona o izenačenju neposrednih davkov. Delo je napredovalo uspešno pod pritiskom poslancev SDS in je bilo že vse pripravljeno, da pride zakonski predlog o izenačenju davčnih bremen že letošnje jesen pred Narodno skupščino. Slovenci smo od izenačenja davkov upravičeno pričakovali, da se nam bodo znatno olajšala davčna bremena.

Po februarjskih volitvah je vlada Narodnega bloka predvsem poskrbela, da zagotovi državni upravi redno poslovanje z novimi proračunskimi dvanajstinami, na kar bi imela predložiti Narodni skupščini v odobrenje redni državni proračun, s katerim bi prišlo na dnevni red tudi izenačenje davkov.

Tedanja opozicija, v kateri je bil tudi poslanec Pucelj, pa je smatrala za svojo prvo dolžnost, da ovira vlado Narodnega bloka v njenem delu za izenačenje davčne zakonodaje, in dvignila je demagoško vpitje, da vlada sploh ne misli na izenačenje davkov, ker pred-

laga samo navadne dvanajstine, dasi ni imela niti še časa za izdelanje rednega proračuna.

Proti koncu junija se je vršil v Ljubljani protestni shod hišnih posestnikov proti previsokim davčnim bremenom, na katerem so govorili opozicijski poslanci, med njimi tudi g. Pucelj, in na katerem so tudi zastopniki SDS podali izjave proti dosedanjim davčni praksi. Tedanji minister dr. Žerjav je poslal na ta shod pismo, v katerem je izjavil, da je s svojim pomočnikom Mohoričem izposloval gotove olajšave, da pa morejo davkoplačevalci pričakovati večje razbremenjenje le od novega zakona o izenačenju davkov, ki ga vlada resno pripravlja. Na tistem shodu je bil poslanec Pucelj eden tistih govornikov, ki so najbolj rohnili proti previsokim davčnim bremenom in proti istemu finančnemu ministru, s katerim sedi za vladno mizo danes minister St. Radić, prijatelj in zaščitnik posl. Pucelja.

Na omenjenem shodu je bila sprejeta resolucija, ki pravi med drugim: «Če vlada noče uvideti našega položaja in zmanjšati naša bremena, zahtevamo, da noben poslanec iz Slovenije ne glasuje in podpiše dvanajstin, ki so sedaj v razpravi, in da podvzamejo vse korake v dosego naših zahtev. Apeliramo na Narodno skupščino v celoti, da uvidi davčno preobremenitev Slovenije, ki ji grozi gospodarska propast.» Ugotavljamo, da je tedaj glasoval za to resolucijo tudi poslanec Pucelj.

Kaj pa se je nato zgodilo? Prvi, ki je glasoval za predlagane proračunske dvanajstine v Narodni skupščini koncem julija, je bil — poslanec Pucelj. Poslanci SDS zanje niso glasovali, ker so stopili iz vladne večine ter prepustili vodstvo državnih poslov onim, ki so trdili, da se nanje bolje razumejo. Med temi je bil tudi poslanec Pucelj, ki se je združil z Radićevo stranko, ko je stopila v tako zvano RR vlado. Poslanec Pucelj je glasoval za proračunske dvanajstine, proti katerim je prej zabavljaj, ne da bi zahteval kakšne izpremembe in ne da bi nova vlada podala vsaj

kakšno izjavo o izenačenju davkov in omiljenju davčne prakse v Sloveniji.

Poslanec Pucelj se je v svojem «Kmetiskem listu» izgovarjal, da nova vlada ni imela dovolj časa za proučitev vseh želja, med tem pa je pričel davčni vijak pritiskati luže kakor kdaj prej. Niti toliko ni poslanec Pucelj kot član nove vladne večine izposloval, da bi se vsaj nekoliko ublažila davčna bremena v Sloveniji. Število davčnih rubežni se je pomnožilo.

Rekli so, da mora priti v vlado še Stepan Radić, ki more edini ukrotiti radikale in napraviti red. Po štirimesečnem brezdelju RR vlade je tudi Stepan Radić postal minister, vlada pa je predložila skupščini nove proračunske dvanajstine, ki se od prejšnjih razlikujejo le v toliko, da so znatno večje. To seveda pomeni, da bodo državni izdatki znatno večji, z njimi pa tudi davki, in da bo davčni vijak še bolj pritiskal. Poslanec Pucelj pa je glasoval v skupščini za nujnost teh proračunskih dvanajstin, ne da bi pri tem odprl usta o željah slovenskih davkoplačevalcev. O izenačenju davkov seveda pri sedanjih proračunskih dvanajstinah niti govora ni, a redni proračun obeta vlada šele za 1. april 1926. Kakor vse kaže, je močno dvomljivo, če bo do takrat sploh prišlo do izenačenja davkov.

Da bi nekoliko prikriji neuspehe svoje politike, je poslanec Pucelj povabil v Ljubljano svojega zaščitnika ministra Stepana Radića, ki naj bi povedal, kake dobrote nam bo prinesla RR vlada, o katerih doslej niti duha niti sluha ni bilo. Stepan Radić je preteklo nedeljo v Ljubljani na shodu zelo mnogo govoril o sporazumu z radikali, o požrečnosti Italije in o vseh mogočih stvareh, o izenačenju davkov pa je bil zelo redkobeseden, dasi bi stvar njegove poslušalce najbolj zanimala. Dasi pa je o tej zadevi zelo malo povedal, vendar pa je izjavil dovolj pomembnega, da lahko presodimo, kaj imamo pričakovati od sedanje vladne večine v Narodni skupščini.

Stepan Radić je dejal: «Stvar z izenačenjem davkov je najtežja. Srbija plača malo in ni mogoče doseči, da bi Srbi plačali več. Tudi Hrvati ne morejo plačati več. Še manj pa je mogoče, da bi se Slovencem davki znižali, ker bi bila država pri krajšana na dohodkih.»

M. Silvester:

To in ono iz nekdanjega samostana v Kostanjevici

(Dalje.)

Sedaj si še nekoliko oglejmo moralno življenje v samostanu. Tudi v tem pogledu bi se dala spisati cela knjiga, zato se omejim samo na nekatere zgodovinske podatke in ustna izročila ljudstva. Nikakor se ne more seveda tajiti pobožno življenje nekaterih opatov, akoprav so se godile za sivim zidovjem stvari, katere pa mogoče vobče niso prišle na uho poštenim opatom. Opatovalo pa je v tem samostanu tudi mnogo takih opatov, katerih življenje je bilo vse prej kakor pobožno in Bogu dopadljivo.

Posebno koncem 14. stoletja je nastal tudi v kostanjeviškem samostanu nered in se je razpasla moralna popolnost.

Zgodovinar Milkowicz nam opisuje v svoji že omenjeni knjigi posebno Leonharda Hofsteterja, ki je bil 17. januarja 1563 v Vetrinjah izvoljen za opata kostanjeviškega samostana. Ker je bil mož neznačajan in je bil tudi v moralnem na jako nizki stopnji, se mu je že v prvem letu po nastopu očitalo mnogo slabega. Po vizitaciji leta 1574. je poročal vizitator iz Vetrinja opatu v Reun, da je opazil v kostanjeviškem samostanu nered in slabo gospodarjenje s samostanskim imetjem, poleg tega pa tudi razne moralne napake pri opatu Hofsteterju. Ta vizitacija samostana

se je namreč vršila na podlagi ovadbe stiškega opata. Značilno je, da so obdali stiški in pietarski menihi kostanjevški samostan s tropom volunov, ki so marljivo nosili na uho svojim predstojnikom vse, kar so videli in slišali.

Leta 1576. je poslal vetrinjski opat zopet svojega vizitatorja v Kostanjevico in to na podlagi ponovne tožbe stiških cistercijancev. Vizitator Adam Puecher je bil precej strog in je dokaj stvarno poročal, kaj in kako je s samostanom in njegovimi menihi. Pričelo se je opravičevanje kostanjeviškega opata in je imelo uspeh samo radi tega, ker je užival kostanjeviški opat izredno naklonjenost vetrinjskega opata. Vendar se sramotno življenje v kostanjeviškem samostanu ni nič izboljšalo, zato je bil opat Hofsteter leta 1579. klican na zagovor «Summus ordinarius». Mož se je ustrašil, ker je vedel, da se bodo prereševali vsi njegovi grehi v čisto drugi luči, kakor je to storil vetrinjski opat. Kajti na čelu tega «sodišča» je stal opat iz Reuna, ki je mrzil opata Hofsteterja z vso ljutostjo. Toda zvitja glavica se je tudi to pot izmuznila, in sicer na ta način, da je poslal pismeno vabilo vetrinjskemu opatu, pod čigar jurisdikcijo (provosodje) je spadal, naj ga v razpravi zastopa, odnosno naj mu da navodila za nadaljno postopanje.

Po informacijah sodnikov navajata pietarski prior Ivan in stiški opat Jakob Klafferle v svojih poročilih, da je kostanjeviški opat celotno samostansko gospodarstvo zanemaril do skrajnosti, da ne plačuje frankov

(davkov), da je dal razne župnije v zakup protestantom, da obiskuje gostilne in da živi razuzdano v družbi ničvrednih žensk. Poleg tega izraža stiški opat svoje ogorčenje nad tem, da se Hofsteter, kadar potuje v Ljubljano, nikdar ne ustavi v Stični, marveč raje prenočuje z ženskami v gostilnah; stiške menihe pa ogorča tudi to, da jih Hofsteter, koder jih le sreča, prostaško ozmerja in jih spravlja ob vsak ugled.

Nastalo je nato prerekanje, kdo je pravzaprav pristojen soditi opata Hofsteterja. Konec je napravil nadvojvoda Karel, ki je zahteval poročilo o cerkvah, katere je protestantom prodal ali dal v zakup kostanjeviški opat. Zagrozil je obenem Hofsteterju, da bo zahteval od oglejskega patriarha, naj postopa napram opatu Hofsteterju najstrože po «ordinaria autoritate».

Na povelje nadvojvode se je morala odstraniti tudi Hofsteterjeva razuzdana prilježnica, katero so morali nazivati menihi, hlapci in tlačani na povelje opata «domina monasterii» ali samostanska gospa. O tej opatovi razuzdani «samostanski gospe» povem kasneje nekatere podrobnosti.

Kljub vsem grožnjam je opat Hofsteter nadaljeval svoje razuzdano življenje. Dobil si je drugo žensko, razsipaval samostanski denar in podarjal okoliškim ženskam, katere so se mu udajale, zemljišča in jim pustil zidati koče. Ko so mu zopet zagrozili s kaznimi, je odvrnil, da gre raje za posvetnega župnika, kakor pa da bi pustil prilježnico in druge ženske. Posvečeni mož se je skoro docela

Dejal je sicer, da bo treba nekatere davke ukiniti ali zmanjšati, glavno pa je to v njegovi izjavi, da na splošno ni mogoče doseči, da bi Srbi in Hrvati plačali več, Slovenci pa manj kakor doslej. Sedaj torej vemo, pri čem smo, in kakšne drobtine nam bo poslanec Pucelj mogel prinesiti izpod vladne mlze.

Še drug dogodek je značilen za finančno politiko sedanje vlade, v kateri sedi kot minister Stepan Radić. Po omenjenem shodu je prišla k ministru Stepanu Radiću deputacija društva hišnih posestnikov, ki je spomladi priredilo protestni shod proti previsokim davkom, na katerem je tudi poslanec Pucelj odobral resolucijo, da noben slovenski poslanec ne sme v skupščini glasovati za proračunske dvanajstine. Ta deputacija je obrazložila ministru Stepanu Radiću strahovite davčne krivice, ki morajo popolnoma uničiti slovensko gospodarstvo. *Minister Radić pa ji je odgovoril, da o znižanju davkov ne more biti niti govora, češ, da je naš zunanji položaj tak, da potrebuje finančni minister mnogo denarja.* Izgovor na zunanji položaj je seveda prazen, ker nam ne preti nobena vojna in živimo z vsemi državami v prijateljskih razmerah. Glavni vzrok, da se ne znižajo davkoplačevalcem v Sloveniji davki je pač isti, kakor ga je Radić navedel na shodu. Radikali so na vladi,

pa se jim Stepan Radić noče zameriti z zahtevo po izenačenju davkov, ker bi bila morebiti potem Srbija nekoliko bolj prizadeta, tako neumen pa Radić tudi ni, da bi Hrvatom naprtil več davkov zato, da bi Slovenci nekoliko manj plačevali.

Tak je torej dejanski položaj vprašanja izenačenja davkov. Stepan Radić je popolnoma odvisen od radikalov, poslanec Pucelj pa od Radićeve milosti, davkoplačevalci v Sloveniji pa bomo še naprej čakali na izenačenje davkov, ki bi bilo lahko uveljavljeno že letošnjo jesen, ako bi ostali samostojni demokrati na vladi. Bržkone bodo čakali še toliko časa, dokler ne bodo prišli samostojni demokrati zopet v vlado.

Končno naj ugotovimo, da je iz navedenih dejstev jasno razvidno, kakšno demagogijo uganjajo pri nas ljudje, ki pravijo, da vodijo kmetsko politiko. Koliko sta poslanec Pucelj in «Kmetški list» govorila in pisala proti davkom, preden ni Pucelj postal član vladne večine! Sedaj pa sta oba tiha in poslanec Pucelj na Radićevem shodu v Ljubljani niti povedati ni hotel, kaj je že dosegel dobrega za naše ljudstvo, četudi je bil v listih k temu pozvan. Vedel je, zakaj molči!

Zato pa bodo ob svojem času glasneje govorili volilci, kmetski davkoplačevalci!

Politični pregled

V soboto proti večeru se je minister Stepan Radić v spremstvu svoje žene in poslanca Pucelja pripeljal v Ljubljano. Zbralo se je na kolodvoru nekaj radovednežev, večinoma klerikalcev, ki so Radića izžvižgali. Radić je bil precej poparjen. Toda ko je naslednji dan,

v nedeljo Radić nastopil v ljubljanskem Narodnem domu,

so se poslušalci obnašali povsem mirno ter pustili Radiću svobodno besedo. In tako je Radić v svoji gostobesednosti zopet hvalil Slovence, katere je nedavno prej označil za najmanj nadarjene, obenem pa se je mislil Slovincem prikupiti tudi s tem, da je udrihal po Italijanih.

A kakšna je bila posledica? Čim se je Radić vrnil v Beograd, je že tudi italijanski poslanik protestiral pri Pašiču, da Radić kot minister napada Italijo. Zahteval je zadoščenje. Pašić je poklical Radića na odgovor in ta je moral s posebnimi izjavami popraviti svoje nepreračunane izpade v Ljubljani. Spor je na ta način poravnal, toda vsi tisti, ki so Radića v nedeljo poslušali, se zdaj smejiijo njegovim popravkom ter jasno uvidevajo, da se Radić prav za prav

sam ne zaveda, kaj govori,

odnosno, da danes govori tako, jutri drugače, in mora popravljalati samega sebe. In takšen mož naj bi po navodilih gg. Pucelja in Prepeluha solil pamet Slovincem, ki čislajo možato

besedo, ne pa nepremišljeno besedičenje. Menimo, da bo Radić pač sam uvidel, da je boljše, če ostane pri svojih seljakih, ki so ga že vajeni! V ostalem pa je čudno, da Radić po svoji izpreobrnitvi ni priredil doma še nobenega večjega zborovanja. Kaj se zdaj boji svojih volilcev? V Slovenijo se upa, toda tu mu je že prvi nastop povzročil velike ne-prijetnosti. Menimo, da Radiću odslej ne bo z rožicami poslano, četudi je minister...

O Radićevih nezgodah bo govora tudi v petek, ko se

zopet sestane Narodna skupščina,

ki je te dni počivala. Pripravljale so se namreč proračunske dvanajstine, o katerih smo podrobneje govorili že v zadnji številki. Poleg razprave o dvanajstinah pa pridejo na dnevni red Narodne skupščine tudi razne politične zadeve.

Obilo zanimanja v vsej politični javnosti vzbuja še vedno tudi

naš spor z Vatikanom

Čigar bistvo smo zadnjič podrobneje razložili. Ni dosti manjkalo, da bi bili popolnoma prekinili svoje diplomatske odnose, ker se je Vatikan obnašal naravnost ošabno. Toda radi umerjenosti naše vlade do prekinjenja ni prišlo in se je spor zopet ublažil, naš poslanik je zopet odpotoval v Rim, škofje pa so šli v Beograd posredovat. Soditi pa je, da se bo spor zopet poostril, kajti

Vatikan še vedno ne mara vrniti zavoda sv. Jeronima v našo last.

Nečuvemo! Ali Vatikan meni, da nam bo res komandiral po mili volji ter si prisvajal, kar je našega?

Sramotno pa je v tem sporu še vedno

zadržanje naših klerikalcev.

ki zagovarjajo to početje, mesto da bi se v pravični stvari postavili na stran države. Obenem pa ravnajo tudi nezmiselno, ker cerkveni zavod sv. Jeronima se predvsem tiče slovenskih in hrvatskih katolikov, a oni ga iz navadne mržnje proti državi naravnost vsiljujejo laškemu Vatikanu.

izneveril samostanskim pravilom. Obredi in maševanje so mu bili postranska stvar. Namesto težke kute iz puste volne je nosil svileno kuto. Rad se je pa tudi pajdašil z luteranskimi odpadniki, radi česar se je močno dvomilo, če sploh še pripada h katoliški veri.

Stiški volhuni so bili pridno na delu in so pošiljali svoja poročila na višja mesta. Ko se je pa opatu že preneumno zdelo, da bi se vedno zagovarjal, in ko je uvidel, da se je njegov opatovski stolček že docela omajal, je spravil skrivaj iz samostana vse vrednosti in jih poslal na posestvo, katero si je kupil pri Novem mestu. Ko je torej spravil iz samostana, kar se je le odnesti dalo, je pobral šila in kopita in se preselil na novi dom. Ko je prišel v Kostanjevico Leonhard Pachernecker, ki je bil odposlan od vetrinjskega samostana kot notar in preiskovalec, je našel samostan zapuščen in izropan. Večina duhovščine je sledila sladkim besedam luterancev in so pobrali vse ono, kar je pustil grabežljivi opat, ter se razšli.

Vetrinjski notar se je podal iz Kostanjevice naravnost k Hofsteterju v Novo mesto in zahteval, da vrne samostanu, kar je iz njega odnesel. Hofsteter se je pa razljutil in odgnal vetrinjskega pooblaščenca, — ki je veljal že za bodočega kostanjeviškega opata, z uprav prostaskimi besedami. Pachernecker je hotel nato poklicati na pomoč posvetno sodišče. A tam je zadel na nov odpor, ker so mu dali takoj razumeti, da ne bo nič opravil. Sodnik in svetovalci so imeli namreč od Hof-

steterja izposojen denar, poleg tega so si bili tudi v botrijah.

Bodoči predstojnik kostanjeviškega samostana se je torej jadrno vrnil v Kostanjevico, posebno še, ko je čul od ljudi, da se je izrazila Hofsteterjeva priležnica, da Pachernecker ne bo več dolgo hodil po zemlji. Vedel je, da je zmožna opatova priležnica vsega zlega, zato se je raje umaknil iz kraja.

Končno se je Hofsteter vendar odpovedal vsem opatskim pravicam (1. januarja 1580.). Kakor se je pričakovalo, je bil za naslednika izvoljen omenjeni Pachernecker. Ta in pa nadvojvoda Karel sta ponovno pritiskala na Hofsteterja, naj vrne vsaj del ukradenega premoženja, toda zaman je bil ves trud. Nekdanji opat je lepo sedel na zlatu in srebru, ter se smejal nasledniku Pacherneckerju, ki se je moral boriti v potu svojega obraza za obstanek. In kakor je napovedala priležnica Hofsteterja, je bilo opatovanje Pacherneckerjevo zares vrlo kratko. Kronika pravi, da so ga nesli na pokopališče preko dvorišča in da je zapuščalo truplo za seboj jako slab vonj.

O priležnici, katero je puščal nazivati opat Hofsteter za «samostansko gospo», se čujejo še dandanes med ljudstvom čudne stvari. Ne samo, da so morali zadoščati njeni pohotnosti skoro vsi mlajši menihi in zalejši vojaki in hilapci, ona je razširila svoj delokrog tudi na tlačane. Kdor ni ustregel njeni želji, ta je moral v zapor za toliko časa, dokler se ni omeščal. — Pribiti se pa mora, da ta ženska ni bila domačinka, temveč Italijanka, katero so si pripeljali romajoči in bogaboječji menihi

s potovanja po Italiji v Vetrinje, odkoder je priromala s Hofsteterjem v Kostanjevico.

Zelo značilen za moralno življenje menihov in duhovščine je tudi naslednji zgodovinski potrdjeni dogodek. Ko je potoval leta 1570. po Kranjskem papežev legat (odposlanec) grof Portia in je vizitiral samostane, ga je naprosil bogaboječ ordinarius iz Reuna, naj vpliva na vse dotične duhovnike, ki si držijo priležnice, da se vrnejo zopet na pravo pot in k duhovniškim čednostim. Temu vladnemu priporočilu pa legat Portia ni mogel ugoditi, ker je njega samega spremljala na potovanju njegova lepa in mlada priležnica.

O opatu Andreju Arztu je pisano, da je sicer opravljal posest in samostan zelo dobro in da je celo kupil še neko posestvo na Dobovi (l. 1584.), toda bil je obenem velik babjek in je verjel v razne vraže. In ko je radi tega poslal vetrinjski opat svojega vizitatorja v Kostanjevico, je bil opat Arzt silno razjarjen in je pisal svojemu ordinariju zelo ostro pismo. Vetrinjski opat mu je pa na to pismo odgovoril, da mu ni treba misliti, da ima opraviti s kakim hlevarjem in da ga niso ovirali (Arzta) pri sestavljanju tako prostaškega pisma na predpostavljeno instanco ne njegovih hromi udje in bolezen, še manj pa njegovo vražarstvo, njegova nezmožnost za sestavljanje koledarjev in nepoznanje planetov v vsemirju. Ta uradni «nos» je bil torej svojevrsten in srednjemu veku docela primeren.

Po ponovni vizitaciji, ki jo je izvršil Slovenec Tomaž Jernej, se je glasilo poročilo,

V evropski politiki vlada splošno zanimanje za razvoj krize

na Francoskem, kjer je vlada v soboto nedavno padla

in sicer radi finančnih težkoč, s katerimi se bori francoska republika. Kriza je tokrat izredno ostra in dolgotrajna. Upati je, da bo nova vlada te dni sestavljena.

Hudo krizo je preživela tudi republika Poljska, kjer pa se je zdaj sestavila čvrsta koncentracijska vlada pod predsedstvom znane grofa Skrzynskega. A na Češkoslovaškem se šele pripravljajo k sestavi nove parlamentarne vlade, katero bodo nedvomno zopet tvorile vse glavne narodno zavedne češkoslovaške skupine.

DOPISI

GORNJI LOGATEC. V ponedeljek se je poročil vrli naprednjak g. Ivan Petek, posestnik in občinski svetovalec v Gorenji vasi, s simpatično Sokolico gđ. Mico Isteničovo od istotam. Bilo srečno! — Sokol bo proslavil otvoritev dvorane in odra v lastnem domu v nedeljo, dne 29. t. m. ob pol 5. popoldne z nastopnim vspevom: 1. «Sokolska koračnica» (izvaja društveni tamburaški zbor). 2. Nagovor br. tajnika. 3. Dr. Schwab: «Vasovalec» (poje društveni mešani zbor). 4. «Skupinske vaje» (izvaja moška deca). 5. «Male ptice» (izvaja ženska deca). 6. «Svibanjska ružica» (izvaja društveni tamburaški zbor). 7. Praške vaje članic. 8. «Igra s konjički» (izvaja ženska deca). 9. «Na obali jadranskega morja» (izvaja društveni tamburaški zbor). 10. Praške vaje članov. 11. Praške vaje ženskega naraščaja. 12. «Petka» (izvajajo članice). 13. Dr. Schwab: «Zvonovi» (poje društveni mešani zbor). 14. Živa slika. Objubljeno je tudi sodelovanje telovadcev iz Ljubljane ter pevcev iz Cerknice. V odmorih svira orkester Sokola Dolenji Logatec. Prijatelji Sokolstva od blizu in daleč, udeležite se polnoštevno redkega in pomembnega slavlja!

ZUŽEMBERK. Na narodni praznik, v torek 1. decembra t. l., ob 7. uri zvečer priredi mestna Orjuna na kegličju gostilne g. Polajnarja prosla-

vo ujedinenja z deklamacijami, govorom in prosto zabavo. Pričakuje se, da se te proslave ne bo udeležila zopet samo Orjuna, temveč vse narodno čuteče občinstvo našega trga in okolice. — Dne 10. t. m. se je pri nas vršila prisega vojaških obvezancev občin našega sodnega okraja. Prisego je izvršil dekan g. Gnidovec. Del obvezancev je prisegal v sokolski dvorani, del pa na trgu.

ZVIRCE PRI HINJAH. V nedeljo 15. t. m. je bila slovesno otvorjena naša nova šola. K otvoritvi je prišla uradna komisija iz Novega mesta in mnogo učiteljstva iz vsega sodnega okraja. V domači cerkvi je bila najprej maša, nato pa smo šli vsi k novemu poslopju, kjer je g. sreski poglavar otvoril šolo in povabil vse k ogledu. V učni sobi so nato domači otroci deklamirali lepe pesmice, nakar sta govorila predsednik krajnega šolskega sveta g. Plut in sreski nadzornik g. Matko. Cerkevno blagoslovljenje šole je odpadlo, ker je hinjski župnik v zadnjem hipu odpovedal sodelovanje. Mašo je imel zato polomski g. župnik, ki pa blagoslova ni smel izvršiti. Stavba je zelo lepa s prostorno, svetlo učno sobo in lepim stanovanjem. Stoji na mali višini nad cesto in je tudi njeno vnanje lice z betonskim stopnjiščem spredaj nad vse lepo, veljala je 450.000 Din in bo stroške krila žužemberška občina, ki je sicer velika, pa bo vendar to breme zelo občutila, posebno, ker istočasno zida tudi v Žužemberku novo župnišče, ki bo še mnogo več veljalo, čeprav ga bosta uporabljala le dva človeka, šolo pa rabi toliko otrok.

LAŠKO. V noči od 19. na 20. t. m. je preminul v Laškem odvetnik g. dr. Josip Kolšek v starosti 64 let. Zadel ga je kap. Pokojnik je bil rojen v Zavodni tik Celja, dovršil je gimnazijo v Celju ter pravoslovno nauke na univerzi na Dunaju. Pozneje je služboval kot koncipijent pri dr. Serneču v Celju in pri dr. Slancu v Novem mestu. Po končani odvetniški praksi se je naselil kot odvetnik v Laškem, kjer je bil v tamošnjih narodnostnih bojih pod avstrijsko vlado kot neustrašen bojevnik vedno v prvih slovenskih vrstah. Zapušča ženo in dva sinova, katerih eden je sodnik, a drugi železniški uradnik. Bodi mu lahka zemlja domača!

SV. KRIŠTOF PRI LAŠKEM. Občani, znano je, kako so še nedavno hujskali klerikalci proti gerentskemu sosvetu, češ, kako neusmiljeno biča

občino s prevelikimi davki. No, in kaj je sedaj, ko imajo klerikalci s svojim županom v občinskem odboru veliko besedo? Pred kratkim je župan sestavil proračun, s katerim so naši davkoplačevalci naravnost strahovito prizadeti. Proračun se bo zvišal od lani za polovico. Vzemimo nekatere postavke: za dolsko šolo, ki sploh ni v naši občini in jo obiskuje le malo naših otrok, se je določilo okrog 100.000 Din; tudi za kalsko šolo, ki jo ne obiskuje skoro noben otrok od Sv. Krištofa, so določili lepo vsoto denarja, dočim se je za našo šolo določila daleko premajhna vsota. Kaj se pravi to varčevati z denarjem? Res lepo gospodarite!

SV. KRIŠTOF PRI LAŠKEM. Naši esesarji so končno vendar uvideli, da njihovo zavijanje po «Slovenskem Gospodarju» nič ne koristi, zato so jeli tem krepkeje godrnjati v «Slovenca», zlasti v št. 260., kjer govore o občinskih gospodarskih zadevah v naši občini. V tem dopisu so se klerikalci s svojimi trditvami naravnost osmešili. Da pa niso pozabili kakor običajno v «Slovenskem Gospodarju» malo pomodovati o gerentovi plači je samo po sebi umljivo. Nič kaj tudi ni klerikalcem po godu, da niso mogli samostojni demokrati kar v petih mesecih svojega gospodarjenja napraviti vsega, kar oni niso mogli v petih letih ob najugodnejših prilikah. Zelimo, da bi naši klerikalci še večkrat opisovali v «Slovenca» naše občinske zadeve, kajti potem jih bo naše ljudstvo tem prej spoznalo v pravi luči.

SV. RUPERT NAD LAŠKIM. (Razne novice.) Tukaj se je poročil g. Levž Sirk, rudar v Hudi jami, z gđ. Urško Vidčevo, hčerko posestnika in mlinarja v Mali Brezi. Bilo srečno! — Neki tukajšnji fantje so precej pretepli nekega rudarja iz Trbovelj, ker so mu bili nevoščljivi dekleta. — Železnica iz Laškega pa do rudnika Trabendol je skoro gotova. Vozijo tri lokomotive. Zdej so plazovi napravili veliko škodo. — Pretekli teden je umrl g. Jožef Bezgovšek v starosti 95 let. Bil je 15 let župan občine Sv. Rupert. Blag mu spomin!

ZIBERSČE. Tudi naša vas napreduje. Dobili smo trikratno dostavo pošte na teden. Zadnje nedeljo smo celo imeli predavanje, ki ga nam je na prošnjo krajevne organizacije SDS v Rovtah preskrbela Zveza kulturnih društev v Ljubljani. Predaval nam je živinozdravnik g. Jozo Čeh iz

da opat Arzt še sploh birman ni bil; da je samostanska disciplina docela omajana in dela vsak, kar hoče; da opat pripušča vsakega meniha k dušnemu pastirstvu in da smatra samostansko premoženje za osebno lastnino. Da, to so bili jako čudni časi...

V zapadni fronti pritličja nekdanjega samostana se nahaja ogromna klet, ki tudi ima svojo zgodovino. Latinski napis nad vhodom pa priča, da je opat Friderik posvetil to klet prebrazni Devici Mariji...

Klet je bila polna najrazličnejše zlahtne kapljice (gueten Marwein), ki so jo menihi seveda pridno cukali. Pijančevanje je bilo tačas zelo razvito. Kdo bi se torej čudil, če je prišlo sitim in napojenim menihom izven molitve še kaj drugega na misel! Pripovedka pripoveduje, da se je pri neki posebno svečani priliki, pri kateri se je pilo in jedlo kar na debelo, prekucnil menih kletar v kad in utonil v vino. Marsikateremu se bo morda to čudno videlo, toda to je docela verjetno, ker pred par sto leti še niso porabljali za ohranjanje vina sodov, temveč ogromne, in dobro pokrite kadi. Da se pa vino ni prehitro okisalo ali skvarilo, so zlili v vsako kad primerno količino olja, ki je zabranjevalo zraku dostop do vina. Na ta način so ohranili vina dolga leta porabna.

Da se vrnem zopet v tir, moram omeniti, da baje v vinu utopljenega fratra ostali menihi niti pogrešali niso. Morda so bili mnenja, da se je naveličal samostanskega življenja, er jo pobrisal čez hribe in doline, ali pa za obzidje kostanjeviških utrd. Malo časa za

tem dogodkom pa je postajalo vino, ki so ga nosili na mizo, motno in je kazalo od dneva do dneva neprijetnejši okus. Ko so pa našli končno v vinu še večje in manjše lase in dlačice, so se odločili, da pregledajo vino na licu mesta. Ne vem, kako se je vršil pregled kadi, to si pa lahko predstavljam, da so imeli vsi navzoči čudne občutke, ko so potegnili iz kadi truplo tako žalostno preminulega brata...

Pogreba so se udeležili vsi menihi bledih obrazov in v kroniko se potem zapisali: «Bil je vzoren brat, ki je živel sveto življenje, dokler ga ni zalotila smrt pri izvrševanju njegovega svetega poklica.»

Po pogrebu so pa načeli drugo kad in pili dalje, zraven pa jedli kuhan bob, katerega so čislali nad vse.

O samostanskem bobu živi med ljudstvom naslednja pripovedka, katero ponovim, kakor sem jo čul.

Južno od samostana se nahaja na planoti večja njiva, katero so že svoječasno imenovali «Knežaj», ker je tu rasel uprav knežji bob. Redno vsako leto so to njivo obdelali z največjo skrbjo ter negovali knežji bob z vso potrebno pazljivostjo. Pa je nekega vročega dne, ko je cvetel bob, prišla huda nevihta s točo in oklestila bobove rastline tako, da so ostala samo gola, po večini zlomljena bobova stebelca. Z žalostnim srcem so pregledovali menihi škodo, katero so jim prizanesli črni, z ledom natovorjeni oblaki. Pa Bog svojih ne zapusti! Že čez nekaj dni so se začela postavljati zlomljena stebelca pokonci in poganjati nov cvet. In kakor pravi povest, so

pridelali menihi tisto leto toliko knežjega boba, da so ga pustili celo mleti in peči iz bobove moke najlepše kolače in potice.

Naslednje leto je pa kazala bobova letina bolj slabo in so se ob času cvetja ozirali menihi v zapadni vremenski kot, zopet pričakujoč s točo natovorjene črne oblake. Neki mlad menih, ki je bil na Vinjem vrhu, se je istočasno v celici učil, kako se dela toča. Bil pa ni dosti oprezen, in mu je ušia skozi ključavničarsko luknjo na plano in stolkla vse vinograde, umaknila se je pa «Kneži» in knežjemu bobu.

Kaj torej storiti? Brat prokurator jo je hitro pogruntal. Pozval je vse menihe na «Knežo», jim razdelil palice, ter ukazal, naj ga posnemajo. Začeli so zdaj mahati po bobovih rastlinah, da je zeljče kar okrog frčalo. Hitro je bila stepena cela njiva in je bila videti prilično tako, kakor pretečeno leto po toči. Z zadovoljstvom so si meli menihi roke in zavijali oči proti nebu s tiho prošnjo, da jim tudi tokrat blagoslovi Bog potolčeni bob. Bog se ni dal ociganiti in so menihi to leto pridelali samo za eno «rihtu» knežjega boba, katerega je pojedel opat, ko je praznoval 50letnico svojega rojstva. S to zadnjo pojedino je zginilo tudi znamenito seme. Ostala je nam, ki še brodimo krog tega samostana, samo skomina na kneževski bob.

Ta med ljudstvom ohranjena pripovedka cika na gospodarsko in poljedelsko nezmožnost nekdanjih nemških opatov in samostanskih prokuratorjev. Bolj jasno se pač ljudje takrat niso smeli izražati.

(Dalje prihodnjč.)

Ljubljane o prvi pomoči v boleznih pri živini, in sicer tako lepo po domače in preprosto, da ga je moral vsak razumeti. Slišali smo mnogo novega, kar nam bo prišlo prav v primeru potrebe. Podobnih predavanj si še želimo.

MALA NEDELJA. Ljudska knjižnica Narodno-kulturnega društva prav pridno izposojuje knjige v tukajšnji šoli. V nedeljo 6. decembra t. l. se bo vršilo v Društvenem domu predavanje s krasnimi slikami o naši jadranski obali in Dalmaciji. Ob enem se bo podale tudi poročila o ljudski knjižnici. Vstop vsakomur prost. Pač pa se bodo pobirali prostovoljni prispevki za kritje stroškov. Vpisovali se bodo tudi novi člani v knjižnico ter se bo pobirala članarina, ki znaša samo 10 Din letno. Knjižnica si bo nabavila mnogo lepih novih knjig, ki bodo vsem vpisanim članom skozi celo leto na razpolago. Ker so knjige zelo drage, priporočamo vsem, da prav pridno podpirajo knjižnico s plačevanjem članarine in z nabiranjem članov.

GOSPODARSTVO

Kmetijski pouk OLUPLJENA NJIVA.

Olupljena njiva, olupljen travnik, tako bi lahko imenovali tisto površino praha in tisto plitvo oral, ki jo opazujemo po raznih naših njivah in tistih travnikih, ki smo jih preorali. Toliko, da je površje obrnjeno! Preorani travniki izgledajo, kakor bi jih kdo v pravem pomenu besede olupil, tako plitvo je obrnjena ruša! In nič bolje ne izgleda praha po tako plitvo oranih njivah. Ali imamo res tako malo zmislja za dobro obdelavo svojih zemljišč? Vse kaže, da je tako, sicer bi ne orali jeseni tako površno.

Ce že ne moremo povsod delati tako globokih brazd, kakor se priporoča v tem primeru, naj bo brazda vsaj taka, kakor jih navadno delamo, kadar pripravljamo zemljo za setev. S tako plitvo obdelano praho pa ne dosežemo nobenega pravega uspeha in je spomladi vsako obdelovanje take prahe otežkočeno.

V jeseni je zemljo vobče globlje orati, če hočemo doseči več uspeha. Zlasti je pri oranju ledine gledati na to, da je ruša tako globoko obrnjena, da nam prej segnje in da se nam pri spomladnem obdelovanju ne obrača nazaj. Plitvo obrnjene travniške ruše pa spomladi sploh nič več obdelavati ne moremo, razen na rokah, ker bi se nam sicer nazaj obračala.

Bodimo tedaj pri jesenskem obdelovanju zemlje bolj previdni in ne tako površni, kakor se tu in tam kažemo. Zemlja bodi dobro in skrbno obdelana, da bo imela vse tiste pogoje in lastnosti, ki so ji potrebne za večjo rodovitost. Jesenska brazda, pa naj si bo na njivah ali pa travnikih (kadar jih preoravamo in izpreminjamo v njive) bodi prav vrezana. Vse to delo bodi premišljeno, ne pa tako površno in tako starokopitno, kakor to opazujemo še po našli zemljiščih. Le dobro delo zasluži dobro plačilo!

In naša zemlja je hvaležna za ves trud, ki ga na njo obračamo!

ZGUBLJEN ČAS NA KMETIJI.

Kmetiskemu stanu je treba dandanes več izobrazbe kakor svojčas. O tem smo menda vsi prepričani. Naša mladina po kmetih potrebuje več stanovske vzgoje, da bo kos bodočim nalogam, ki jo čakajo v gospodarstvu. Ljudska šola ne podaja dovolj stanovske vzgoje. Tako nas uče zgledi. Ona ustvarja potrebne temelje za splošno izobrazbo, ne podaja pa poklične vzgoje; to pa ne le zaradi tega, ker manjka mladini v tej dobi potrebnega razumevanja, ampak tudi zaradi tega, ker manjka na osnovni šoli potrebnega časa za to. Prava stanovska vzgoja ima prijeti še le po končani osnovni šoli, v starosti od 14. leta naprej. Prav v tem času pa manjka naši mladini zunaj na kmetih vsakega pouka. Namesto, da bi se pripravljala in vzgajala pozimi za svoj poklic, se mladina zanemarja in kvari v enom in drugem pogledu. Telesno raste, duševno zaostaja. Velika je škoda, ki jo zaradi tega trpi naše kmetijstvo. Koliko zlatih naukov bi se dalo v zimskem času zlahka vcepiti naši mladini za poznejše življenje! Ves ta čas je zapravljen in zgubljen! Škoda, ki nastaja zaradi tega našemu kmetijstvu, je neprecenljiva.

Po vsob naprednih deželah uvidevajo to izgubo in prirejajo daljše in krajše tečaje, da se mladina vzgaja in pripravlja za svoj poklic. Največ uspeha imajo v tem pogledu kmetijsko-nadaljevalni tečaji, ki se prirejajo v zimskem času na sedežu ljudskih šol in ki trajajo po več mesecev in v teh po 1 ali 2 dni v tednu. Ti tečaji bi bili tudi pri nas silno važni. Na avstrijskem Štajerskem imajo danes že 60 takih kmetijsko-nadaljevalnih tečajev po deželi in jih še zmeraj na novo snujejo. Zimski čas je kakor nalašč za tako šolanje.

Pri nas imamo danes premalo kmetijskih šol, da bi se mogla kmetiska mladina v večji meri posvetiti strokovni izobrazbi. Treba tedaj, da priporočimo k splošno potrebni stanovski vzgoji tudi pri nas s kmetijsko-nadaljevalnimi tečaji. Mladina potrebuje boljše vzgoje, kakor jo ima danes, in je v zimskem času zlata prilika za tako šolanje. Škoda za prosti čas, ki ga ubija naša šola odrasla mladina pozimi s praznovanjem! Zgubljen je ta čas za njeno bodočnost in za našo kmetijo! Zahtevajmo tudi pri nas, da se odvarjajo in vrše taki tečaji!

Davčna preobremenitev hišne posesti v Sloveniji

Pokrajinska zveza društev hišnih posestnikov za Slovenijo v Ljubljani nam je poslala izkaz, koliko se plača državnega najemniškega davka, državnih pribitkov in avtonomnih doklad v letu 1925. v večjih krajih Slovenije od 100 Din letne najemnine. Iz tega izkaza je razvidno, da plačajo gori omenjenih davščin na 100 Din najemnine hišni posestniki v občinah: Ljubljana 70-8 Din, Maribor 60-90 Din, Celje 53-76 Din, Celje okolica 59-76 Din, Braslovče 87-96 Din, Sv. Jurij ob Taboru 99-36 Din, Studenci pri Mariboru 57-36 Din, Ptuj 65-76 Din, Blanca 78-36 Din, Brežice 65-76 Din, Sevnica in Rajhenburg 41-76 Din, Trbovlje 58-92 Din, Slovenska Bistrica 63-36 Din, Kočevje 65-40 Din, Osilnica 168-48 Din, Kamnik 91-32 Din, Domžale 109-32 Din, Jesenice 66-36 Din, Koroška Bela 54-24 Din, Bled 79-08 Din, Bohinjska Bistrica 103-08 Din, Radovljica 77-64 Din, Črnomelj 57-60 Din, Novo mesto 67-08 Din, Krško 71-28 Din, Radeče 95-88 Din, Kranj 70-64 Din, Tržič 69-12 Din, Sv. Ana 141-12 Din, Koper 112-32 Din.

Goričan:

Pokora

Povest.

Hudo se je moral pregrešiti Tacar, imoviti posestnik na Gorici, zoper šesto zapoved, zakaj debele solze so mu polzele po skrbno obritem licu, ko je nekega nedeljskega jutra stopal od spovednice pred oltar. Odveza mu sicer ni bila pridržana, zato se je skesano spustil na kolena, hvaležen za odpuščanje in za olajšanje vesti.

Trden v svojem sklepu je stopal tisto jutro iz cerkve proti domu. Nalašč je počakal, da so se ljudje nekoliko porazšli; tako je mogel nemoteno razmišljati pretoklost svojega greha in sedanjih položaj.

«Ni bilo prav,» je govoril polslušno med seboj, «pa kaj morem zato! Prva, ki sem jo ljubil, je bila Kovičeva Rezika, čeprav me ni marala. Ljubim jo še danes, ko je žena mojega soseda Cizelja.»

Postal je ter se je zamislil. «Norec!» je vzkliknil ob spominu na spoved in pokoro. «Danes je ne ljubim; spovedniku sem zatrdil, da je ne ljubim, dasi je tudi ne sovražim, ker nimam povoda ter je sovražstvo zopet greh...»

«Torej jo ljubiš!» mu je skušnjavec pošepnil na uho. «Če je ne sovražiš, potem jo ljubiš in tako izpolnjuješ zapoved, ki pravi: ljubi svojega bližnjega kot samega sebe.»

«Ne smem je ljubiti! Oženjen sem, otroke imam in ona je tudi omožena. Cizelj je grozovito nagle jeze; eno samo besedico ali en sam pogled naj ujame in nesrečna bova oba...»

«Saj ne ve,» je trdil izkušnjavec. «Spi in smrči kot polh v duplini, ko se ti in njegova žena po-

govarjata ob odprtem oknu v kuhinji, kjer pomiva po večerji. Včasih ga pa tudi ni doma...»

«Pa ga res večkrat ni doma!» Mislil je na to, da je že mnogokrat do polnoči vsoval pri Reziki v odsotnosti njenega moža. Nekoč se je baš vrnil, ko sta se razstajala. Pa ni bilo nič hudega. Cizelj ga ni opazil. «Rezika, ali si še vedno v kuhinji?» je zaklical ter je šel počivati.

«Kam neki hodi Cizelj tako pogosto?» je zapupno vprašal izkušnjavca.

«Svoje opravke ima,» je dobil v odgovor. «Kam pa ti greš, kadar zvečer ostaviš dom ter jo naviješ proti Cizelju? Kaj ne, za ženo že najdeš kak izmišljeni izgovor, druge itak ne brigajo tvoja skrivnostna pota.»

«Pa ne, da bi tudi Cizelj...?» je osupnil Tacar.

«Kdo ve? Človek je človek in vsak je pod kožo krvav. Tudi o tebi bi ljudje ne mislili, pa vendar...»

«Kam neki hodi on?»

«Radovednež! Ali ve on zate in za tvoje opravke? Ali te je že kdaj vprašal po skrivnostih tvojega srca?»

«Saj bi mu tudi ne povedal. Samo duhovniku v spovednici se odpre tak skrivni kotiček, ki ga razkuži in prezrači. Madeže mora pa grešnik sam izmivati ter jih brisati s krpo naložene pokore.»

«Hahaha! Čemu pa ubogaš ter izvršuješ, kar ti zapove? Pozabi ali si pa misli, da ga nisi razumel.»

«Če sem pa razumel,» je zamahnil z roko za slabimi mislimi, ki so silile vanj. «Fizola moram nasuti v čevlje ter se podati za pokoro na božjo pot. Čim težja bo hoja, tem večje bo zasluženje, in grehi, črni kot oglje, se bodo svetili kot zlato.»

Zadovoljno si je obrisal usta v zavesti, da se je ustavil izkušnjava, kateri je z odločnim nastopom zaprl sapo. Res pojde na božjo pot, na Goro k sv. Mhaelu, in fizola bo natresel v čevlje, da bo tako zaslužil vsako milost, ki je na romarski gori že pripravljena zanj.

V tem sklepu je obstal na ovinku, kjer se je ozrl nazaj. Za njim jo je brisal Cizelj z dolgimi koraki z namenom, da ga dohiti. Že oddaleč mu je zaklical, naj ga počaka, nakar sta se zapletla v živahen pogovor.

«Na kupčijo bi šla ta teden,» je omenil Cizelj. «Rad bi namreč vedel, kdaj se med tednom najlaže odtrgaš od doma.»

«Ne vem, če bo kaj ta teden,» mu je Tacar odkimal v zadregi. «V sredo zjutraj pojdem z doma, v četrtek zvečer se vrnem, v petek bom utrujen — več kaj, preložiiva kupčijo.»

«Meni je prav. Tudi jaz grem v sredo od doma ter se bom vrnil šele drugi dan. Ako bi hodila skupaj, bi spotoma lahko kaj ogledala...»

«Seveda, če bi imela skupno opravilo. Najboljše pa je, ako preložiiva; vsak teden gotovo ne bova imela enakih zaprek.»

«Velja! Na Tlašnico jo bova mahnila. Kravo s teletom nameravam kupiti in tam imajo zmirom kaj za prodajo. Zal mi je, da morava preložiti na drugi teden.»

«Nujni opravki, kaj bočeva.»

«I seveda.»

Prišla sta do malega gozdčiča, ki na oni strani zapira njuno vas. Tacar se je ustavil ter je ob pogledu na drevesa otožno povešil glavo. «Smreke so se pričele sušiti,» je obrisal solzo. «Kdo ve, če mi tega ni napravil hudoben človek.»

Kakor vidimo v tem pogledu, plačajo občine Osilnica, Domžale, Bohinjska Bistrica, Sv. Ana, Kovor in še več tu navedenih občin večje davščine, kakor prejmejo najemnine. To se pravi, da imajo hišni posestniki v teh občinah od svoje hiše samo škodo. Vzemimo primer, da dobi neki hišni posestnik v Osilnici od svojih strank letno najemnino skupno 10.000 Din; on mora vso to svoto odšteti za davščine in vrhu tega še iz lastnega dodatni 6848 Din.

Ker je treba v občinah Ljubljana, Maribor, Celje in Ptuj pristeti h gori omenjenim davščinam še gostaščino, vodarino in kanalsko pristojbino, dosega tudi v teh mestih skupne davščine skoro prejeto najemnino. Poleg tega je treba redno plačevati še izdatke za dimnikarja, razsvetljavo stopnic, zavarovanje, izpraznitev greznice in hišnika, tako, da vse te datjave tudi v omenjenih mestih vzamejo najemnino in jo često še presejajo.

Da je taka davčna preobremenitev hišnih posestnikov skrajno krivična, je pač izven vsakega dvoma. Poudarjati ni treba, da se take nezdrave razmere morajo čimprej odpraviti.

Tedenski tržni pregled

ZITO. Cene žita na svetovnih tržiščih so malo krepkeje, to pa predvsem zaradi tega, ker Rusija manj izvažata, kakor se je napovedovalo. Pri nas so malo poskočile cene pšenice, turščice in ovsa. Domači kupci sicer pri nas še vedno malo kupujejo, zato pa je tem večje povpraševanje iz Italije, Avstrije in Švice. Na novosadski blagovni borzi so bile zadnje dni naslednje cene: pšenica 250 do 270 Din, ječmen 140 Din, turščica 110 do 155 Din, moka «0» okrog 400 Din za 100 kg na debelo.

ZIVINA. Promet na zadnjih živinskih sejmih v naši kraljevini je bil precej slab. Za izvoz se sicer vedno kupuje, toda le majhne količine, in to največ za Avstrijo in potem Italijo. Na zadnjem zagrebškem sejmu so padle cene volom za 50 par, svinjam in teletom pa za 1:50 do 2 Din pri kilogramu. Na slovenskih sejmih posebnih izprememb v cenah ni beležiti, le svinje nekoliko popuščajo v cenah. Na zadnjem mariborskem živinskem sejmu so bile za kilogram žive teže

naslednje cene: voli, debeli 8:75 do 9:25 Din, poldebili 7:75 do 8:50 Din, plemenski 6:25 do 7:50 Din, bikli za klanje 5 do 8 Din, krave, klavne debele 5:50 do 6:25 Din, plemenske 4:25 do 5:25 Din, za klobase 3:25 do 4 Din, molzne in breje 5:25 do 6 Din, mlada živina 6:75 do 10 Din. Mesne cene za kg so bile naslednje: govedina 10:25 Din, teletina 12:50 do 20 Din, svinjina 12:50 do 30 Din.

Kratke vesti

— **Vrednost denarja.** Na zagrebški borzi se je dobilo 25. t. m. v devizah: 100 avstrijskih šilingov za 791 do 801 Din, 100 nemških mark za 1339:20 do 1349:20 Din, 100 italijanskih lir za 227:33 do 229:73 Din, 1 dolar za 56:20 do 56:80 Din, 100 francoskih frankov za 218 do 222 Din, 100 čehoslovaških kron za 167:44 do 168:44 Din.

— **Novi pravilnik za ogledovanje klavnih živali in mesa.** Opozorjamo na novi pravilnik o ogledovanju klavnih živali in mesa, izdan 8. septembra t. l. od ministrstva za kmetijstvo in vode («Uradni list» št. 104 z dne 16. t. m. Po tem pravilniku je dovoljeno pošiljati meso v notranjosti države iz enega kraja v drugega samo, če je opremljeno od pristojnega živinozdravnika s potrdilom, v katerem se potrjuje, da navedeno meso izvira od živali, ki so bile pred zakolom in po njem po predpisu ogledane in za zdrave spoznane. Zaklana goveda smejo biti razsekana največ na štiri dele, manjše živali pa na dve polovici. Meso mora biti tudi po predpisih žigosano in v namembnem kraju zopet pregledano. Nežigosano ali proti gori omenjenim predpisom opremljeno meso se zapleni in uniči, odnosno proda na javni dražbi, če se ugotovi, da je zdravo. Z zdravstvenim potrdilom pristojnega uradnega veterinarja morajo biti odsej opremljene tudi vse pošiljke mesnih izdelkov, kakor klobase, salame, mesne konzerve in drugo.

— **Vprašanje elektrifikacije vzhodnega dela mariborske oblasti.** V ponedeljek 23. t. m. se je vršila zopet konferenca radi napeljave električnega toka iz Fale preko Ptujja - Ormoža - Središča - Čakoveca do Varaždina na eno in preko Ormoža - Ljutomera - Križevcev - Veržaja do Murske Sobotne na drugo stran. Tudi na tej konferenci še ni prišlo do končnega rezultata, ker je Čakovec izjavil, da se ne priključi, dočim je Va-

raždin stavljal predloge, radi katerih se pogajanja niso mogla končno zaključiti. Izdelal se bo poseben načrt za napeljavo toka iz Ormoža preko Ljutomera v Mursko Sobotno in se bo vršil ponovni sestanek tekem treh tednov v Ormožu. Podoba je, da v nekaterih krajih ni pravega in resnega pojmovanja o velikem gospodarskem pomenu elektrifikacije. Vendar pa upamo, da se bo vsaj delni načrt izvršil.

— **Novo posejilnice v mariborski oblasti.** Preteklo nedeljo so se na sestankih v Dolnji Lendavi in Turnišču ustanovile nove posejilnice. Na obeh sestankih je prisostvoval ravnatelj Zdravne zveze v Celju g. Janko Lesničar.

— **Razdelitev plemenskih mrjaščkov v mariborski oblasti.** Veliki župan mariborske oblasti je oddal v tem letu precejšnje število dobrih plemenskih mrjaščkov po znižani cenji samo zanesljivim rejcem. Prejemnik take živali se mora zavezati, da plača vse stroške dopošiljatve, da vodi spuščalni zapisnik in da bo rabil mrjasca od starosti 10 mesecev do dveh let po zmerni odškodnini za splošno plemenje. Sreski ekonomski in veterinarji imajo nalog, da vodijo stalno nadzorovanje teh živali.

BELEŽKE

+ **Namesto bere se uvede državni davek.** Kakor poročajo iz Beograda, je vlada na zahtevo radičevskih poslancev sklenila ukiniti duhovniško bero in uvesti namesto nje poseben davek. Če se le ne bo uvedel samo nov davek, poleg katerega bo bera še vedno ostala.

+ **Preganjanje uradništva.** Komaj je Stepan Radić postal minister, že je pričel preganjati uradništvo. Začel je odstavljati kar brzozjavno šolske nadzornike in druge uradnike, dasi je to mogoče samo s kraljevim ukazom, ker so bili tudi s kraljevim ukazom imenovani, in dasi bi se jim moralo za upravičenost odstavitve dokazati prej nezakonito postopanje v disciplinarni preiskavi. V Ljubljani je odstavil načelnika prosvetnega oddelka dr. Pavla Pestotnika, ki mu nasprotniki ne morejo drugega očitati, kakor da je navdušen Sokol in da je napravil red v slovenskem šolstvu, s katerim so klerikalci prej gospo-

«Beži no, beži! Komu pa pride kaj takega na misel?»

«Ni izključeno, sosed. Moj gozd je na poti mnogim, ker zapira solneu dostop v našo vas. Pa se je našel zlobnež ter je z gotovim sredstvom osušil eno drevo; črvi, ki so se v njem zaredili, so se razlezli po celem gozdu ter pričeli svoje uničevalno delo.»

«Čudno, da ti pade v glavo kaj takega...»

«Pa je vendar lahko res. Poglej v dolino. Potok med mojo in sosedovo zemljo se vedno prestavlja ter leze na mojo stran.»

«Naravna sila, kaj hočeš.»

«In sosedova volja. Pomisli in reci, če ni resnica.»

«Motiš se, sosed. Tvoje sumnje niso opravilene, Barlič je poštenjak. Sicer pa si danes slabo razpoložen, menda si bil pri izpovedi...»

«Meniš, da je spoved, ki povzroča slabo voljo? Kaj šel! Ježi me — saj pravim — ena stvar in druga me ježi. Potok, smreke, pokora — vse drvi na kup in napravlja človeku otožnost.»

«Pokora? Kakšna pokora, sosed?»

«Ničesar nisem rekel.» Tacar se je spomnil, da se je zagovoril ter se je skrivoma popraskal po glavi. Zadrege ga je rešila stezica, do katere sta dospela — bližnjica, ki se odepi od ceste ter zavije po gozdu proti njegovemu domu. Urno je krenil s ceste in že je izginil v gosti smrekovini.

«Pa brez zamere!» mu je zaklical Cizelj v slovo. «Tudi jaz sem bil pri izpovedi.»

Cizelj ni lagal. Tudi on je bil pri spovedi — drugič v prvem desetletju svoje poroke. Spovednik, domači župnik, ki je baš to jutro zaslišal Tacarja, je izvlekel tudi iz Cizelja, da prelamlja

zakonsko zvestobo. Izvedel je, da zahajata skrivoma drug k drugemu v prepovedan zelnik in menjavata z ženami, kar je pregrešno ter zasluži najostrejšo kazen.

Pri nalaganju pokore je bil gospod župnik prvi na svojem mestu. Ako je kaka pobožna žena v cerkvi zadremala, tedaj je morala za pokoro trikrat po golih kolenih okrog oltarja mimo nabiralnika za mile darove, kamor je bilo treba vselej kaj spustiti v dober namen.

Ako že nedolžno spanje zahteva tolikega zadoščenja, koliko večjo kazen zasluži šele nezvestoba v zakonu. Tukaj je prišel župnik skoro v zadrego, toda kmalu je našel mero in sredstva za temeljito popravilo zakonskega jarma, polomljenega zastran nezvestobe.

«V zadoščenje ter za pokoro romajte v sredo na Goro k sv. Mihaelu,» se je glasila kazen za Tacarjevo pregreho. «V čevlje pa nasujte fižola, da vam bo potovanje bolj zaslužno...»

Izpovedanec je skesano prikrižal in s tem je zadel na ramo ne baš prijeten križ, ki ga ponese, kakor in kamor mu je naročeno.

Cizelj je sedel med njegovo izpovedjo v klopi, nekaj korakov od spovednice. Hotel je dati prednost večjim in manjšim grešnikom, in ko so bili vsi po vrsti oprani, zlikani in naravnani k popoljšanju, tedaj se je tudi on približal usodnemu mestu ter se je spustil na zatožno klop.

Njegova obtožba je sličila Tacarjevi obtožbi; enaki prestopki pa se navadno tudi enako kaznujejo in tako je Cizelj prejel enako pokoro: romanje na Goro s fižolom v čevljih v sredo nastopnega tedna.

Kadar človek pričakuje nekaj, kar mu ni prijetno, takrat mu z veliko naglico potekajo dnevi in že stoji pred njim trenutek, ki se ga boji.

Vse tri dni je bil spokornik nekam zamišljen; malo je govoril in ženi je le toliko omenil, da pojde v sredo z doma ter se povrne šele v četrtek zvečer. Ni ji povedal, kam pojde.

Ženi niti oddaleč ni moglo priti na misel, kakšni opravki silijo moža na potovanje, ki bo trajalo dva dni in eno noč. Molče mu je pripravila zajtrk in culico mu je napolnila z jedili, kar je storila vselej, kadar se je mož podal na daljšo pot.

S slastjo je použil zajtrk, pripravljen v precej obilni meri, nato je skrivaj natresel fižola v čevlje ter jih obul. To je napravil z veliko pažnjo, da bi ga kdaj ne videl; skrival pa se ni pred svojo pelletno hčerko, ki ga je gledala s postelje ter je tisti dan pripovedovala, ko so jo vpraševali po očetu, da so ata nesli fižol prodajat.

Pomladno solnce se je pričelo dvigati nad gorami, ko je Tacar nastopil spokorno pot. Naglo jo je brisal po cesti med poznanimi vasmi in klobuk si je potegnil na čelo, da bi ga kdo ne spoznal.

Sprva se je dobro počutil, fižol mu v čevljih ni delal posebne preglavice.

«Koristno je, če se človek umije,» se je pogovarjal med seboj. «In čuvati se bo treba, da se zopet ne omažem s prejšnjim grehom.»

«Saj se ne boš premagal,» je dvomil izkušnjavec. «Še globlje se boš pogreznil, kakor se pogrežajo mnogi, ki okusijo greh...»

«Nikol več!» se je ustavil predrznemu zapeljivcu. «Če bi zopet padel, potem bi moral

darili kot svinja z mehkom. Tako postopa tisti Radić, ki je bil le zaradi posebne kraljeve milosti izpuščen iz zavora.

+ Vsa Radićeva. «člaha» v ministrstvih. Preteklo nedelje je Stepan Radić na shodu v Ljubljani izjavil, da ni prišel iz zavora zato, da bi sedel na ministrski stol, — njemu ni bilo potrebno, — pač pa zato, ker so to zahtevale potrebe naroda. Kakor hitro pa je postal Radić minister, je imenoval za osebno tajnico v svojem ministertvu svojo lastno hčer, soprogo poslanca dr. Vandekarja, za načelnika svoje kabinetne pisarne pa svojega drugega zeta Josipa Košutića. Ker je njegov nečak Pavle Radić postal minister agrarne reforme bržkone tudi samo zato, ker je Stipica njegov stric, ni izključeno, da bo Radić še koga drugega iz svojega ožjega sorodstva potisnil kvišku. St. Radić ni postal minister zaradi samega sebe, ampak zaradi potreb naroda, zakaj bi tudi njegovi sorodniki ne zlezli v ministertva

na dobro plačana mesta zaradi potreb ljudstva. V seljaški demokratični državi vendar ne gre, da bi sedel v ministertvu samo Stepan, njegovi sorodniki pa bi še nadalje ostali navadni zemljani.

+ Klerikalna neiskrenost. Prihoda Štefana Radića v Ljubljano so se najbolj ustrašili klerikali, ki so ga izžvižgali. Med žvižgači je bilo tudi nekaj duhovnikov. Istočasno pa dr. Korošec hodi po Hrvatskem in prireja sestanke, o katerih klerikalni listi poročajo na dolgo in široko, označujoč jih kot velike «uspehe» dr. Korošca med Hrvati. Za te «uspehe» sicer noben pameten človek ne bi dal luknjastega groša — toda zanimivo je pa le, da Hrvati nikjer ne izžvižgajo dr. Korošca. Takšni so torej klerikalci: v svojo avtonomijo ne pustijo nikogar in bi jo menda najraje zaplankali, dr. Korošca pa pošiljajo agitirat po svetu. Pa bodo kmalu uvideli, da tako ne pojde. Kdor na dve strani reže, se na eni gotovo vreže.

* Kraljeva vila v okolici Skoplja. Ob priliki zadnjega potovanja kralja in kraljice po Južni Srbiji so tamkajšnji krogi sklenili, da zgradijo v neposredni bližini Skoplja za kraljevo dvojico vilo. Te dni je bilo določeno, da bo stala vila v Dolnjem Vodnju, nekaj minut od Skoplja.

* Princ Pavle zastopnik našega kralja na pogrebu angleške kraljice matere. Našega kralja je zastopal na pogrebu angleške kraljice matere Aleksandre prince Pavle.

* Občinske volitve v Ljubljani se bodo po nalogu ministra za notranje zadeve vršile dne 7. marca 1926.

* Prošnja na usmiljena srea. Dne 12. in 13. t. m. je obiskala Mursko Soboto silna nesreča. Uničujoča povodenj, kakršne ne pojmi najstarejši ljudje, je hipoma preplavila celo mesto. Tik pred zimo je oropala siromašno prebivalstvo obleke, živeža in živine ter mnogim zrušila domove. Bedni nesrečniki s strahom pričakujejo trde zime, kam naj spravijo svojo družino, ubogo, golo deco. Z zaupanjem se obračajo ti trpini do usmiljenih bratskih in sestrskih src. Okoliške vasi, ki so same siromašne ter več ali manj tudi po povodnji prizadete, dovažajo dnevno kruh in živež, kar ravno sami imajo. Več ne morejo. Apelliramo na plemenita srca, naj ne zavržejo te prošnje. Kdor zmore, naj nakloni svojo pomoč človekoljubni akciji. Vsak, tudi najmanjši dar bo hvaležno sprejet. Pred vsem prosimo za pomoč v denarju ali obleki. Darovi naj se naslavlajo naravnost na «Lokalni pomožni komite v Murski Soboti», ki bo skrbel za to, da bodo naklonila res prišla v roke onih, ki so podpore najbolj potrebni. Tudi v našem upravnistvu bomo sprejemali darove za to podporno akcijo.

* Državni praznik ujedinjenja v Mariboru. Jugoslovenska Matica bo z drugimi narodnimi društvi v Mariboru priredila manifestacijski obhod 30. t. m. ob 19. uri s Trga Svobode po mariborskih ulicah na Glavni trg, da manifestira na predvečer državnega praznika narodnega ujedinjenja.

* Prireditve na dan državnega praznika v Celju. Celjska Orjuna bo priredila na dan narodnega ujedinjenja dne 1. decembra ob osmih zvečer v Narodnem domu akademijo z zabavo. Na sporedu so dramatična vizija «Koroški sen», ki jo proizvajajo člani dramatičnega društva, de-

DOMAČE NOVOSTI

* Proslava 1. decembra — praznika narodnega ujedinjenja. Za proslavo narodnega praznika dne 1. decembra je minister ver že izdal potrebna navodila. V vseh cerkvah se bo vršila svečana služba božja, v večjih krajih pa tudi defiliranje vojaških čet.

* Proslava 125letnice Prešernovega rojstva v Kranju. Gorenjska prestolica, kjer je Prešeren živel in umrl, se pripravlja, da dostojno proslavi 125letnico rojstva pesnika-prvaka. Dne 3. decembra dopoldne se poklonijo šolska mladina, zastopniki kulturnih društev, občine in drugi pesnikovi čestilci spominu pesnika na kranjskem pokopališču. Na grobu, ki ga redno oskrbuje Kolo jugoslovenskih sester, bodo gorele luči v novih umetniških svetilnikih. Dne 7. decembra zvečer priredi Kolo jugoslovenskih sester Prešernovo akademijo v novi gledališki dvorani Narodnega doma.

* 125letnica rojstva Antona Martina Slomška. Včeraj 26. t. m. je poteklo 125 let, odkar se je rodil na Slomu pri Ponikvah slovenski pisatelj

škof Anton Martin Slomšek. Slomšek je dokončal bogoslovništvo v Celovcu ter opravljal potem dušno pastirstvo v raznih krajih Spodnje Štajerske. Leta 1846. je postal v Št. Andražu na Koroškem škof lavantinske škofije. Sedež te škofije je leta 1858. premestil v Maribor. Slomšek je bil med ustanovitelji družbe Sv. Mohorja ter izdal razne knjige nabožne in vzgojne vsebine. Znahe so zlasti njegove «Drobtinice», ki so izhajale od leta 1846. dalje, in njegova vzgojna in poučna knjiga «Blaže in Nežica v nedeljski šoli».

* Priprave za Pašičevo 80letnico. Ministrski predsednik Nikola Pašić praznuje 19. decembra 80letnico svojega rojstva. V Beogradu in v Zajčarju, njegovem rojstnem kraju, se vrše že sedaj velike priprave, da bo proslava čim dostojnejša.

* Praga počastila spomin kralja Petra. Praški občinski svet je soglasno sklenil, da se ena najprometnejših ulic v Pragi imenuje odselej «Ulica kralja Petra I.». Ta sklep praškega občinskega sveta bo naši vladi sporočen na naš narodni praznik 1. decembra.

opraviti še hujšo pokoro in nazadnje bi me v resnici začele boleti noge...»

V takem sklepanju in premišljevanju je Tacar prišel do meje domače župnije na mesto, odkoder se je mogel zadnjič ozreti na preljubo domačo vas.

«Tamle stoji tvoj hlev,» ga je opozoril izkušnjavec, «tista rdeča streha sredi vasi. Ali mu najdeš enakega v okolici?»

«Nikjer na svetu!» mu je ponosno zažarelo lice.

«Kaj je pa tamkaj na kraju?» mu je pokazal izkušnjavec. «Hlev in hiša, zgrajena pred osmimi leti...»

«Cizeljev dom,» mu je upadel ponos. «Da, da, zato je pregovoril Reziko ter mi jo je iztrgal iz objema. Zaradi tega delam pokoro...»

«Starši so jo omožili z gruntom,» ga je tolažil nevidni spremljevalec. «Srea ji pa niso mogli prenoviti z novimi občutki, ko so jo vrgli Cizelju v naročje.»

«Niso mogli, niso, saj pravim. In tudi jaz nisem mogel, tako povem.»

«Pa tudi ne boš mogel. Navada je železna srajca.»

«Moram. Kar me razburja, naj izgine iz spomina.»

«Ali vidiš nad streho majhno sivo meglico? Poglej, kako se dviga in redči — pravkar je izginila.»

«Dim. Rezika pripravlja kosilo. Dolgo že nisva govorila in najbrž tudi ne bova več. Nazadnje mi je pač vseeno.»

«Pozdravil jo boš pa vendarle, kadar jo srečaš in pogledal jo boš. In ona te bo tudi pogledala ter se ti bo nasmehnila...»

«Ne maram njenega pogleda,» se je obrnil od domače vasi, ki mu jo je čez nekaj korakov zaprl hrib Meglen. «Ti pa tukaj ostani!» je zapovedal izkušnjavcu, ki mu je hotel slediti.

Nova župnija mu je dala tudi nove občutke. Vasi, katere je le redko videl, so ga pričele zanimati in tako je prišel do popolinoma drugih misli. Občudoval je skrbno obdelano polje, lepe vrtove in bogate gozde, računajoč, za koliko bi bil bogatejši, ako bi vse to bila njegova last.

Da se ne bi izneveril namenu svojega potovanja, se je spotoma oglasil tudi v kaki cerkvi, med katerimi mu je cerkev v Koprivah najbolj ugajala. Oči so mu obstale na svetniku, čigar imena pa ni mogel uganiti, ker je manjkalo napisu. Pokleknil je in molil.

Silno so ga zboleli podplati, ko se je postavil na noge in obenem je začutil, da so mu nabrekle tudi žile od stopala do pasu.

«Še bolečine mi olajšaj!» je vzdihnil, zapustivši cerkev. Zunaj se je oprl na palico, ob kateri je drsal zadovoljen s svojimi bolečinami v zavesti, da potuje po tuji župniji, kjer ga nihče ne pozna.

Koprivška fara ni kdove kako velika in Tacar je vzle težavni hoji kmalu prekoračil njeno mejo. Poln najprijetnejših občutkov je stopil na blagoslovljeno zemljo župnije sv. Mihaela, čigar svetišče se mu je iz dverne daljave smehljalo s tisoč metrov visokega hriba.

«Pozdravljen, sveti Mihael!» se je odkril in zamahnil s klubukom. Nato je obrnil vse žepe

ter je iztrkal prah — vsako najmanjšo smet je hotel pustiti na meji slavnoznanе župnije; tudi umil se je pri studencu, kjer se mora umiti vsak romar, in čevlje si je obrisal z mahom, rastočim okrog korita, zakaj nedostojno je onesnažiti sveto romarsko zemljo z blatom navadne fаре.

Pot se je z doline dvignila po klancu na griček, kjer samevajo razvaline podrtega gradu. Zona ga je spreletela ob pogledu na staro zidovje, pokrivajoče bogate zaklade, ki so pa v oblasti škratov, bivaajočih v temnih votlinah pod razvalinami. Nekoč so fantje našli v votlini pod zidovjem sodček, napolnjen s tolarji in cekini. Privezali so ga za vrh in ko so ga imeli že na vrhu, se je odtrgala in sodček je padel nazaj v globino. Takoj so preiskali ves podzemeljski prostor, a denarja niso našli nikjer. In zdaj še ni vsajeno drevo, iz katerega bo iztesana zibeljka za onega, kateremu bo zopet dano odkriti zaklad.

V zidovju je nekaj zašumelo. Kuščar je prilezel iz razpoke, pri čemer se je odluščil pesek, ki je zdrknil po raskavem zidu. Tacarju se je zavrtelo pred očmi. Kaj, če je v tej živalici skrita kaka zakleta oseba nekdanjih grajskih prebivalcev in pričakuje rešitve? Kdor bi ji pomagal iz zakletja, bi bil seveda bogato obdarovan.

Boječ se je prekrizal ter se je spustil z grička v dolino. Razvaline so se mu oddaljevale in groza ga je minevala. Bližala se mu je gora sv. Mihaela; že je razložil pred sabo znamenje ob vznožju romarske gore.

Pospešil je korake, zakaj tižol ga je pričel neusmiljeno zbadati in prej ko mogoče mora biti rešen neljubih bolečin.

(Dalje prihodujič.)

klamacije, skupine in nastop pevcev. Sodeluje železniško godbeno društvo.

* **Dve novi ladji za vojno mornarico.** Kakor javljajo iz Beograda, je ministarstvo vojske in mornarice pri neki angleški parobrodni družbi naročilo dve večji ladji, ki sta namenjeni za prevažanje hrane.

* **Pomilostitev vojaških ubežnikov.** Z ukazom Nj. V. kralja od 10. t. m. so oproščena in izročena pozabljenju: 1.) kazniva dela, predvidena v § 44. vojaškega kazenskega zakona, izvršena do dne tega ukaza, kakor tudi v onih primerih, ako se krivci sami javijo, najdalje do 1. januarja 1926.; 2.) kazniva dela, predvidena v § 57. v zvezi s § 58. vojaškega kazenskega zakona in iz § 63. v zvezi s §§ 64. in 67. vojaškega kazenskega zakona (samovoljnega oddaljenja, pobega in dogovorjenega pobega), izvršena od podčastnikov, kaplarjev, redovov in neukaznih oseb naše vojske in mornarice v času od 21. oktobra 1923. pa do danes (10. t. m.), in to samo v onih primerih, v katerih so se krivci sami vrnili v svoja poveljstva ali pa so se prijavili prostovoljno pri vojaških ali civilnih oblastvih radi poslanja v poveljstvo ali pa če to izvršijo najdalje do 1. januarja 1926. Gornje se objavlja vsem, posebno pa starešem in sorodnikom posameznih vojaških beguncev zato, da jim pišejo, da se do označenega roka vrnejo iz Avstrije in Italije, kamor so navadno pobegnili, ter da v tem primeru ne bodo kaznovani.

* **Novinarski koncert v Ljubljani.** Ljubljanska sekcija Jugoslovenskega novinarskega združenja bo priredila na narodni praznik 1. decembra v dvorani Uniona v Ljubljani koncert, ki bo po obsegu in bogatem sporedu ena najodličnejših prireditiv Ljubljane.

* **Zgodnji sneg.** V sredo smo dobili prvi sneg, ki je precej visoko pobelil zemljo. Pravijo, da je sneg sv. Katarine trpežen. Upajmo, da to ne bo res.

* **Efektna loterija Narodno-kulturnega društva v Mali Nedelji.** Dne 15. t. m. izžrebane številke se objavijo v prihodnji številki «Domovine». Na vprašanja se odgovarja le, ako je priložena znamka ali dopisnica. Seznami izžrebanih števil se pošljejo proti pošiljati 2 Din v znamkah. — O d b o r.

* **Gosta megla v Ljubljani.** Ljubljana je bila te dni, zlasti v soboto in nedeljo zavita v izredno gosto meglo. Posebno proti večeru je bila tako gosta, da si videl komaj korak pred seboj. Ljudje, ki ne poznajo dobro Ljubljane, so hodili po meglenem morju brez orientacije naokrog in se je marsikdo znašel čisto drugje, kamor je nameraval. Take megle ni imela Ljubljana že dolgo vrsto let.

* **Smrtna kosa.** Umrl je v Ljubljani posestnik g. Anton Pogačnik. Pokojnik je bil iz ugledne ljubljanske rodbine in ustrežljiv človek. Dolgo vrsto let je bil odbornik Kmetijske posojilnice v Ljubljani in nekaj časa tudi župan v Sp. Šiški. — V Vevčah je umrl v starosti 84 let g. I. Luhan, bivši tvorničar stekla. — V Št. Rupertu na Dolenjskem je umrla gospa Franja Cimermanova, vdova po bivšem organistu.

* **Trboveljske novice.** Glavni upravni odbor Bratovske skladnice je pričel pregledovati novi pravilnik ter ima v to svrhu svoje seje vsak teden enkrat. — Pretekli teden se je oglasila pri Rudarskem glavarstvu v Ljubljani delavska deputacija in prosila intervencije pri TPD., da bi izplačala ta do Novega leta nagrade po 250 Din, kar bi imeli rudarji za božičnico. — V Hrastnik je prišel nov orožniški komandir g. Fran Urleb, ki je do sedaj služboval v Št. Janžu. — Športno delovanje v Trbovljah je po daljšem odmoru oživelo, ter je bil pred kratkim izvoljen nov odbor, ki jamči s svojimi imeni za vztrajno delovanje športnega kluba «Trbovlje». — Z odlokom srezkega glavarstva je pooblaščen izdajati živinske potne liste za Sv. Lenart, Prapretno, Plesko, Studenec, Sv. Marko in del Sv. Katarine g. Ferdo Roš, veleposestnik in gerentski svetnik v Hrastniku. — Uradni dnevi županstva v Hrastniku ob četrtek bodo še nadalje ostali v veljavi.

Zaleti bi bilo, da bi se jih ljudje malo bolj posluževali, ker dobe lahko v občinski hiši domovnice, nraštvena spričevala, delavske knjižice, opravijo pa lahko tudi vsa uradna zaslješvanja. — V Retju je umrla gospa Tončka Gonelijeva, soproga rudniškega kanclista, bčj paznika Antona Kovača, v najlepši dobi svojega življenja. Bodi ji zemljica lahka! — Pretekli dni se je dvignila iz kemične tovarne v Hrastniku velkanska množina nekega rumenega plina, ki je zakrila vse zahodno pobočje Kovka in starega Hrastnika.

* **Nov občinski gerent.** Štefan Oslaj, dosedanji občinski gerent v Pilovcih pri Dolnji Lendavi je na lastno prošnjo razrešen gerentske dolžnosti. Na njegovo mesto je imenovan tamkajšnji posestnik Jožef Rožman.

* **10kronski zlatnik v milu «Zlatorog».** Iz Braslovč nam poročajo: Posesnikova žena g. Marija Rojnikova iz Spodnjih Gorč je našla dne 19. t. m. ob priliki pranja z milom «Zlatorog» zlatnik za 10 kron, vreden danes okrog 110 Din. Kupila je milo pri trgovcu g. Josipu Rojniku na Polzeli.

* **Zlatnik v milu.** Kuharica na orožniški postaji v Senčurju Marija Jelarjeva je dobila ob priliki pranja v milu «Zlatorog» zlatnik za 10 frankov, vreden danes okrog 110 Din.

* **Obtožba slikarja Križanića zaradi razžaljenja papeža.** Zagrebške «Novosti» poročajo iz Beograda, da je nuncij Peluginetti zahteval, naj se v smislu tiskovnega zakona preganja zaradi razžaljenja tujega suverena slikar Peter Križanić, ker je karikiral papeža Pija XI. Naslikal ga je namreč, kako ruši hrvatske cerkve. Državni pravdnik bo Križanića obtožil zaradi razžaljenja papeža. To je prvi proces te vrste, ki vzbuja že danes v Beogradu veliko zanimanje.

* **Pomilostitev za politične zločince.** Kakor javljajo iz Beograda, se pripravlja nova pomilostitev, in sicer za politične zločince. Te pomilostitve bodo deležni vsi oni, ki niso storili kaznivga dejanja iz koristoljublja. Pomilostitev se bo razglasila ob priliki rojstnega dneva kralja Aleksandra.

* **Prepozna ali prezgodnja vijolica.** Iz Cvena pri Ljutomeru nam je poslal g. Ivan Škerget ml. svežo vijolico, ki jo je dobil na polju 22. t. m. Ta cvetlica je v jeseni nedvomno redkost.

* **Ustreljen divji merjasec.** V lovskem revirju veleposestnika Bogdana Pušića na Javorju je ustrelil g. Josip Maksimović krasnega divjega prešiča. Divji merjasec je bil v tem delu zelenega Pohorja do sedaj sploh neznan.

* **Lovska sreča.** V nedeljo je inženjer Homan iz Škofje Loke v lovskem revirju g. Hribernika na Otočcu pri Škofji Loki ustrelil 35 kg težkega divjega kozla, ki je v tamkajšnjih loviščih zelo redka žival.

* **Pozor gostilničarji in vinski trgovci!** Prvo gospodarsko dobrodelno društvo v Tržišču na Dolenjskem bo priredilo dne 2. decembra t. l. vinski sejem, na katerega se vsi interesenti prav vlijudno vabijo. Odhod iz Ljubljane 2. decembra ob 6-20 zjutraj z glavnega kolodvora do postaje Št. Janž, kjer bodo cenjene goste že čakali vozovi.

* **Škrlatinka se je zopet pojavila v Martinji vasi pri Mokronogu.** Zdravstveno oblastvo naj stori vse, da se ta bolezen ne razširi.

* **Volkovi med Rakekom in Postojno.** Te dni se je okoli 20 glav broječa čreda volkov, ki jih je očividno prignal mraz z Javornika v nižavo, pojavila pred železniško čuvajnico št. 732 med postajama Rakek in Postojna. Volkovi so izginiti potem zopet v gozdove.

* **Kršenje pisemske in telefonske tajnosti.** Ker se pojavljajo pritožbe, da se pisemska, brzofavna in telefonska tajnost ne varuje in ne spoštuje, je minister pošte in brzofava naročil vsem poštnim ravnateljstvom, naj s posebno odredbo opozore vse podrejeno osebo na težke posledice kršenja pisemske, telefonske in brzofavne tajnosti. Kršilce ne čaka samo disciplinarno postopanje in odpust iz službe, marveč tudi vsa strogost kazenskega zakona.

* **Sreča v nesreči.** V ponedeljek popoldne je sedel upokojeni železničar Ivan Zajc iz Ljub-

ljane z ženo in šestletnim sinčkom Borisom v dolenski vlak, da se odpeljejo v Mokronog. Na odcepu dolenske in južne proge sta stala oče in sinček pri vratih vagona, ko je prišel nenadoma močan sunek, da so se vrata vagona odprla. Dečko je pri tem odletel iz vozečega vlaka v stran na progo, oče pa se je slučajno ujel in obdržal v vozu. Mati otroka je potegnila zasilno zavoro in ustavila vlak. Dečko je imel srečo in ni bil skoro nič poškodovan, vendar pa so ga v svrhu ugotovitve, ali ni morda dobil notranjih poškodb, odnesli takoj v bolnico.

* **Smrtna železniška nesreča v Škofljici.** Te dni zvečer je vlak, ki odhaja iz Ljubljane proti Karlovcu, povozil na postaji v Škofljici 13letnega Martina Rusa, sina železniškega strojnika iz Grosuplja. Vlak je nesrečnemu fantu odtrgal glavo.

* **Smrtna nesreča.** Dne 23. t. m. je povozil v Sv. Juriju ob južni železnici premikalni vlak ponoči tamkajšnjega trškega posestnika g. Mihaela Bohorča. Ponesrečenec je bil najbrže na kaki zavori vlaka, ne da bi ga osobje zapazilo, in je padel pri izstopanju med vozove. Vlak mu je odrezal obe nogi pod kolenom, na obrazu pa je imel težke poškodbe. Prepeljali so ga takoj na njegov dom, kjer je podlegel težkim poškodbam. Pokojnik je bil skrben in dober gospodar.

* **Smrt pri snaženju samekresa.** V Zalcu je v nedeljo zvečer snažil g. Ernest Janič svoj samekres, ne da bi vedel, da se nahaja v njem še ena krogla. Zato je ravnal z orožjem zelo neprevidno, pri čemer se je ustrelil v trebuh. Prepeljali so ga v celjsko bolnico, kjer je zaradi notranjih izkrvavitve umrl.

* **Nesreča.** V ptujsko bolnico so pripeljali uslužbenca pri tvrdki «Petovia» g. Hojnika, ki je bil na eni strani telesa popolnoma ožgan in v nezavesti. Dognano je, da se je s kolesom peljal proti domu v Podvince. Kako se je nesreča zgodila, ni znano, ker poškodovanec ne more govoriti.

* **Smrtna žrtev požara.** Iz Bistrice pri Selnici nam pišejo: V soboto 14. t. m. zjutraj ob pol 7. uri je nenadoma nastal ogenj v gospodarskem poslopju posestnika Antona Pipuša. V nekaj trenutkih je bilo vse v plamenih. Živino so pravočasno rešili. Ves letošnji pridelek krme in slame ter gospodarski stroji so postali žrtev požara. Na lice mesta je takoj prihitelo selniško gasilno društvo, za njimi ruško in mariborsko. Ker je bilo mirno vreme, so se mogla rešiti v bližini se nahajajoča poslopja. Najhujše pri požaru je bilo to, da je postal žetev plamenov 40letni hlapec Hinko Lorber. Kakor se splošno sodi, je iz svoje pipice iztrosil ogenj, ko je šel po krmo. Ko je zapazil, kaj je storil, je hotel udušiti ogenj ter se pri tem opekel. Trpeč strašne muke, je vzel iz žepa nož in se zarezal v vrat. Popoldne ob 2. so ga našli gasilci, ki so razkopavali seno. Bil je popolnoma spečen. Posestnik trpi veliko škodo, ker je bil zavarovan komaj za 1070 kron. Kmetje, zavarujte se, ker nihče ne ve, kaj ga čaka.

* **Požar v Rožni dolini.** Te dni zjutraj je nastal v delavnici čevljarkega mojstra Matije Vadnjala v Rožni dolini ogenj. Vnelo se je v podstrešju seno in odpadki usnja. Bila je nevarnost, da se ogenj pri vetru razširi tudi na sosednje hiše. Na lice mesta je prispelo kmalu gasilno društvo z Viča, kateremu se je posrečilo ogenj popolnoma udušiti. Škoda je znatna. Ogenj je povzročil brčkona kak postopač, ki je v podstrešju prenočeval.

* **Požar.** Na Grbah pri Št. Jerneju na Dolenjskem je prošli petek do tal pogorela hiša in gospodarsko poslopje posestnika Železnika. Domneva se, da je požar zanetil zlobna roka. Škoda je velika.

* **Zaradi slabe vžigalice oslepela.** V Sarajevu je te dni neka stara muslimanka oslepela na ta način, da ji je pri vžiganju vžigalice fosfor prnil v oči.

* **Deto zgorelo v sibelki.** V vasi Kaminci v Hercegovini je šestletna deklica po neprevidnosti prevrnila petrolejsko svetiljko, ki je eksplodirala, zaradi česar je nastal požar. Domačini so morali naglo pobegniti iz goreče lesene hiše. V pla-

menih je zgorelo v zibelki šest mesecev staro dete.

* **Velika poneverba v ljubljanski tobačni tovarni.** Spomladi je bil sprejet v ljubljansko tobačno tovarno kot pisarniški pomočnik 28letni Ivan Roner iz Ptuja. Prideljen je bil v skladišče za oddajo tobačnih izdelkov trafikantom. Prejemal je od njih tudi denar za oddano blago ter ga po čekavnem zavodu nakazoval Monopolski upravi. Kolikor je do sedaj dognano, je pričel tatoi spočetka manipulirati na nepošten način. Prišli so mu na sled šele sedaj, ko je slepar že zbežal. Sleparil je na ta način, da je prevzemal od trafikantov, večinoma z dežele, denar in nakazoval nato Monopolski upravi manjše zneske. Meseca julija t. l. je nepričakovano izstopil iz službe. Njegova žena, ki je istotako uslužbenka tovarne, ga je večkrat spraševala, odkod ima denar. Roner ji vira ni hotel izdati. Po cele noči je popival z znanci po gostilnah in kavarnah ter zapravljil denar kar na debelo. Ko je že mislil, da mu gori pod petami in si je nabral dovolj denarja za pot, je izgnil brez sledu. Pobegnil je v inozemstvo in je že pisal iz Kanade v Ameriki nekemu svojemu prijatelju. Za koliko je Roner osleparil upravo, bo pokazala preiskava.

* **Zrtev poneverb v ljubljanski tobačni tovarni.** V Gorenji vasi pri Stični se je zastrupil šef krajevne kontrole pri monopolskih ustanovah v Ljubljani g. Fran Ilvar. Dejanje je izvršil, ker se baže zvrčali nanj odgovornost za sleparstva, ki jih je izvršil njemu podrejeni nameščenez v tobačni tovarni Franc Roner. Gospod Ilvar je bil pošten in značajan človek. V svoji službi je bil vesten in je v svoji zaupljivosti pričakoval isto tudi od drugih, toda bil je kruto varan. Postal je žrtev svojega poklica. Bodi mu ohranjen blag spomin!

* **Poizkus samomora.** V Jezeru pri Trebnjem si je tamošnji posestnik Janez Marn v hipni zmedenosti prerezal vrat z britvijo. Prepeljali so ga v bolnico v Kandijo. Upati je, da bo okreval.

* **Dve ženski obsojeni na smrt.** Pred okrožnim sodiščem v Splitu je bila te dni obsojena v smrt na vešalih služkinja Anka Vučinič, ki je na zverinski način umorila stražnika finančne kontrole Ivana Pucarja. V Velikem Bečkereku je bila obsojena v smrt na vešalih Julka Reljič, ki je zastrupila svojega 60 let starega moža, pastorka in svojo hčerko iz prvega zakona.

* **Zaupaj in vedi,** da je dobra kakovost pravega gospodinjkega mila «Gazela» dognana stvar. Štetisočem je neobhodno potrebno, zato se ga poslužuj tudi Ti.

* **Pomilostitev.** Morilec France Zinger je bil zaradi umora posestnika Rajerja v Zabji vasi pri Novem mestu od novomeškega porotnega sodišča obsojen v smrt na vešalih. Z najvišjim ukazom je bil France Zinger sedaj pomilostjen in se mu izpremeni smrtna kazen v 20letno težko ječo.

* **Aretacija roparja.** Kakor znano, sta bila v Reštanju pri Rajhenburgu svoječasnno napadena od neznanih zlikovcev rudarski inženjer Porges ter rudarski pisar. Roparji, štirje, so jima vzeli 350.000 Din, namenjenih za izplačilo delavcev, ter neznan kam pobegnili. Sedaj je prišlo iz Ogulina poročilo, da je orožništvo v Josipdolu aretiralo 18letnega Mika Bolješiča iz Jezeranov pri Brinju, ki je sodeloval pri omenjenem roparskem napadu. Njegov roparski tovariš Toma Mešič se je za enkrat izmuznil roki pravice.

* **Drzen roparski napad.** V soboto zvečer so v Krvarskem pri Veliki Gorici vdrli trije maskirani roparji v stanovanje mlinarja Ivana Novaka ter zahtevali s samokresi v rokah, naj jim izroči več denar. Dal jim je 3200 Din, s čimer pa niso bili zadovoljni. Premetali so vse shrambe, pretepli Novaka ter končno odšli v Turopolje na vlak. Novak jih je zasledoval in stopil tudi v vlak, da roparje izroči v Sisku orožnikom. Roparji, ki so Novaka opazili, pa so med vožnjo poskakali iz vlaka in ušli.

* **Umor v Medvodah.** V vasiči Vaše pri Medvodah se je zgodil v soboto zvečer strašen zločin.

Mlajša hči kočarja Kopača, ki je prišla zvečer iz Ljubljane, je iskala svojo starejšo 25letno sestro Angelo, ki je ni bilo videti nikjer. Po daljšem iskanju jo je našla v hlevu ubito s strašno razmesarjeno glavo v mlaki krvi. O zločinu so bili nemudoma obveščeni orožniki, ki so se takoj spravili na delo. Truplo umorjenke, ki je bila že v osmem mesecu nosečnosti, je bilo prepeljano v mrtvašnico v Presko. V nedeljo je prispela v Vaše sodna komisija z detektivi ljubljanske policije. Detektiv g. Podobnik je privedel s seboj tudi psa ljubljanskega veleindustrije g. Pollaka. Pes je stekel, čim so mu pokazali sled, do vode, kjer se je zločinec brčkone umival, nato pa se je ves besen zakadil proti bližnji hiši, v kateri stanuje 28letni Janez Jarc. Komisija je takoj preiskala njegovo sobo in res našla ves okrvavljen robec, blaine in nekoliko krvave čevlje ter več madežev na suknjiču. Na podlagi teh sumljivih okoliščin je bil Janez Jarc aretirana. Jarc vsako krivdo zanika. Ali je kriv, bo pokazala nadaljnja preiskava.

SOKOLSTVO

s. Sokolsko društvo v Sedražici bo priredilo v nedeljo 6. decembra t. l. proslavo ujedinenja «Savezni dan» z akademijo v prostorih br. Fajdige. Vstopnine ni, pač pa se sprejemajo prostovoljni prispevki. Začetek točno ob 7. uri zvečer. Na sporedu je petje (moški zbor), telovadba, deklamacije itd. Sodeluje tudi društveni tamburaški zbor. Vabijo se vsi prijatelji sokolstva in ostale občinstvo v trgu in okolici. Zdravot — Prosvetni odsek.

PROSVETA

Amadis je naslov lepemu romanu, ki je nedavno izšel tudi v slovenskem jeziku. Roman opisuje v pestrih slikah usodo človeka, ki ga je ob rojstvu obupana in zapuščena mati spustila po vodi, pa je vendar po čudnem naključju ostal živ in je živel potem sijajno življenje, polno junaskih dejanj. Pripovedovanje je tako iskreno, da kar zažive posamezne osebe pred čitateljem. Toliko lepote, kakor «Amadis», nudi malokatera knjiga. Zato jo toplo priporočamo vsem našim čitateljem, posebno sedaj, ko je cena romana znatno znižana. Cel roman, ki obsega 100 strani velike osmerke, stane namreč s poštnino vred samo 15 Din. Ker velja ta cena samo za čas do 1. januarja 1927., vabimo prijatelje lepe knjige, da si roman čimprej naroče. Kdor bi želel, ga lahko prejema tudi v snopičih po enkrat na teden. Vsak snopič, ki mu je priložena položnica, velja 3 Din. Naročila sprejema založba Vigred (Ivan Albreht), Ljubljana, Škofja ulica 8/I.

Zvezdice se imenuje lepa, 80 strani obsegojoča knjiga, ki stane trdo ve z a n a samo 7 Din. Če hočete svojim otrokom za Miklavža ali Božič napraviti z malimi stroški veliko veselje, pišite takoj po to lepo knjižico. Gotovo vam ne bo žal. Knjigo razpošilja založba Vigred (I. Albreht), Ljubljana, Škofja ul. 8/I.

Poredni smeh je razkošno opremljena mladinska knjiga, primerna zlasti za darila. Ima deset lepih slik, tiskana je na finem papirju z lepimi, velikimi črkami, stane pa vezana samo 20 Din. Ta cena velja samo do 1. januarja 1927. Naročila sprejema založba «Vigred» (Ivan Albreht), Ljubljana, Škofja ul. 8/I.

Mačeha s Kompoljskega gradu, zgodovinska povest, ki jo je napisal priljubljeni pripovednik Anton Stražar, je še v zalogi. Kdor hoče imeti res vesele božične praznike, naj si jo takoj naroči. Saj velja samo 10 Din. Naročila sprejema založba Vigred (Ivan Albreht), Ljubljana, Škofja ul. 8/I.

K našemu razpisu pisateljskih nagrad

Uredništvo «Domovine» dan za dnem prejema nove prispevke od najrazličnejših novih sotrudnikov. Javljajo se stari in mladi, fantje in dekleta. Razveseljivo je čitati te prispevke, ki so večinoma pisani z delavno in pisanja manj vajeno roko, pa vendar, kako zanimiva, poljudna in preprosto lepa je vsebina!

Mnogi sotrudniki pristavljajo svojim prispevkom tudi željo, naj bi jim uredništvo odgovorilo, ali in kdaj bo prispevek objavljen. Uredništvo «Domovine» pri obilici dela žal ne more vsakemu primerno odgovoriti in tudi ne takoj izreči končne sodbe, ker ne more sproti vseh spisov temeljito pregledati. Lahko pa na splošno zaždi vsem sotrudnikom, da se bodo vsi poslani prispevki ocenjevali pri razdeljevanju nagrad in da polagoma pridejo vsi na vrsto. Vsi prispevki, ki so sposobni za objavo, bodo priobčeni v «Domovini».

Krajše stvari je treba vpsolati do 15. decembra, ker jih pričenemo objavljati v božični številki in jih bomo nato objavljali, dokler bo trajala zaloge. Daljše povesti, ki se bodo vpoštevale pri dodelitvi prve nagrade, pa je čas vpsolati do konca januarja prihodnjega leta.

Uredništvo «Domovine» ponovno izraža svoje zadovoljstvo, da se novi sotrudniki tako pridno oglašajo in se priporoča vsem za nadaljnjo naklonjenost.

Iz naroda za narod!

Uredništvo «Domovine».

IZ POPOTNIKOVE TORBE

OB VZNOŽJU GORJANCEV.

Sv. Križ pri Kostanjevici v novembru.

Sv. Križ pri Kostanjevici je prijazna vas ob vznožju Gorjancev, znana po bogati vinorodni okolici. «Gadova peč», slovita vinska gorica, je od vasi oddaljena dobro uro hođa. Po velikosti je v krškem srezu med vasi na petem mestu. Ima trirazredno ljudsko šolo, občinski in župni urad, poštni urad ter hranilnico (farovško). V vasi je Sokol z dramskim in tamburaškim odsekom, Orel z enakima odsekoma ter Prostovoljno gasilno društvo. Sv. Križ ima torej kar dva gledališka odra: sokolskega in orlovskega.

Obrt je pri nas le neznatno razvita. Prebivalstvo vobče nima pravega zmišala za obrt. Zato se skoraj vsak obrtnik peča s poljedelstvom in vinogradništvom.

Najbolj prikladna železniška postaja je Videm-Krško, ki je oddaljena približno 13 km. Odkar vozi poštni avto iz Brežic v Novo mesto, se občinstvo in vinski trgovci najrajši njega poslužujejo. Iz Brežic odhaja ob 7. uri in se vrača ob 16. uri. Postaja za avto za Sv. Križ je Križaj (gostilna Načeta Colariča), druga ob cesti iz Brežic.

Sv. Križ in vso okolico drži po koncu vinska trta, ki se neguje z največjo vnešo. Žal le, da ima ta zlahtna rastlina toliko naravnih nasprotnikov. Suša, mokrota, toča, plesnoba, gniloba in uime vršijo vsako leto svoje uničevalno delo, včasih z večjim, včasih z manjšim učinkom. Razlike na pridelkih so zaradi tega mnogokrat komaj verjetne. Tako n. pr. je imel neki tukajšnji vinogradnik minulo leto, ki tudi ni bilo najboljšo, 40 hl vina, letos ga ima samo 14 hl (toča!). In še ta pridelek je slabši od lanskega. Kdor je odvisen izključno le od vinskega pridelka, kar zlasti v naši občini ni redkost, na tega vplivajo take razlike porazno.

Izmed dolenskih vin so vina okolice Sv. Križa najboljše. To najzanesljiveje pričajo znane ljubljanske gostilne P. Košak, Lavtar, Kolovrat, Bučar, Štrajzel (Kozak), Magister (Tiček na Gričku), Možina (Tabor), Zupančič itd., ki so sleherni dan nabito polne in kjer se točijo večinoma samo vina iz naših goric. Pa tudi po Gorenjskem je «Gadova

peč» (Kirinovo vino in Colaričev eviček) dobro znana. Sv. Križ je tedaj po pravici središče najboljega dolenjskega evička. —y—

Z NEDELJSKE SLAVNOSTI V TRBOVLJAH.

Trbovlje, 24. novembra.

Preteklo nedeljo se je vršila pri nas slavnostna otvoritev nove bolnice Bratovske skladišnice, h kateri so prihiteli zastopniki raznih oblastev in korporacij od blizu in daleč. Najprej se je vršila maša na prostem, kateri je prisostvovala številna množica rudarjev s svojimi družinami, tako, da je bil prostor med Sokolskim domom in Pustovo hišo nabit poln. Cerkveno godbo je nadomestovala rudniška godba, častni špalir pa so tvorili uniformirani rudarji s svojo rudarsko zastavo in pa obe trboveljski gasilski društvi prav tako z zastavo. Med mašo je spregovoril o pomenu nove bolnice kanonik g. Časl, po končani maši pa rudarski glavar inž. Strgar in inšpektor dr. Katičič.

Po blagoslovitvi in obenem otvoritvi bolnice se je vršil ogled notranjih prostorov. Med tem pa se je formiral mogočen spreved z rudniško godbo v sredini, ki je odkorakal na Vode k rudniški restavraciji, kjer je bilo delavstvo pogoščeno.

Opoldne se je istotam vršil slavnostni banket za povabljenе goste. Po nagovoru ravnatelja inž. Pauerja so sledile napitnice, katerih smisel je bil ta, da je pokazalo delavstvo pri zgradbi nove bolnice tako zrelost, da jo morajo vsi činitelji z zadoščanjem priznati, na drugi strani pa da so zasluge g. ravnatelja inž. Pauerja za povzdigo Trbovelj neminljive. V tej zvezi je treba omeniti posebno izjave delavske delegacije Bratovske skladišnice, sestojee iz Zupančiča, Grabnarja, Finca, Persoglija, Hauptmana in Jagra. Vsi navzoči zastopniki raznih oblastev naj bodo tudi v bodoče naklonjeni bednemu delavstvu in ga naj podpirajo pri vseh njegovih stremljenjih za omiljenje socialne bede.

IZ ŠMARSKEGA SREZA.

Šmarje pri Jelšah, v novembru.

Da torej nadaljujem svoje zadnje opisovanje: Ko sem od Sv. Stefana prišel v Slivnico, sem tu in tam videl plazovje, ki ga je napravila zadnja huda povodenj. Lastniki posestev, na katerih je plazovje napravilo znatno škodo, upajo na državno podporo ali vsaj na odpis davkov. Toda kakor je podoba, od te podpore, ki jo bo nazkazala država za Slovenijo, osobito za mariborsko oblast, ne bo prišlo mnogo na posamezne občine. Država bi morala dati pač najmanj 15 do 20 milijonov dinarjev podpore, da bi na vsako občino prišlo vsaj nekaj tisočev.

V soboto zjutraj je nenadoma preminil slivniški župnik g. Kozine. Zjutraj, ko bi moral iti maševat, so ga našli mrtvega na postelji. Pokojnik je že več let bil slep, a je kljub svoji bolezn še opravljal duhovniško službo, seveda s pomočjo požrtvovalnega g. kaplana, katerega cela fara ljubi zavoljo njegove mirnosti, ker se noče vtikati v politiko. On je res duhovnik, ki naj bo vzgled drugi politikujoči duhovščini. Zato so ga pa tudi farani obdarili tako, kakor ni pričakoval.

Zaradi občinskih cest vam pa moram, kakor je moja navada, odkritosrčno povedati, da se jih naj Bog usmili. Najslabše ceste imajo občine Sv. Vid, Šmarje okolica in Zibika. To so take ceste, da ni mogoče praznega voza s slabo živino spraviti iz blata. Predvsem šentvidskemu županu bo moralo srezko poglavarstvo zaukazati, naj da popraviti cesto, ki vodi iz Grobelnega proti Klučicam. Tam je vsak promet nemogoč, dasi je sicer ta cesta najprometnejša. Tudi šmarski župan bi si naj nekoliko natančneje ogledal ceste. Zibiški župan je pretekli teden odredil tlako za popravo cest. Toda v Brežki gorci popravljena cesta je sedaj še slabša, kakor je bila prej, ker so delavci zemljo, ki so jo odkopali, nametali vrhu onega blata. Cesta je sedaj popolnoma nerabna. Drugič več.

ZANIMIVOSTI

MODNE PRETIRANOSTI V AMERIKI.

Ameriško ženstvo je sicer zelo solidno, toda kljub temu so se tam vgnezdile gotove modne posebnosti, ki nikakor niso po evropskem okusu. Golota kolen pri Amerikankah je ena pretiranosti, ki evropskega posetnika New Yorka naravnost preseneti. Damskih kolen je sedaj sicer tudi v Evropi videti dovolj, toda gola kolena kažejo samo Američanke.

«V prvih petih minutah, ko sem šel po ulici v New Yorku,» tako opisuje neki Evropejec svoje ameriške utise, «sem videl deklico v kratkem krilu in v zavihanih nogavicah, ki so mi obenem odkrile podveze zelo nežne vijoličaste barve. Bil sem naravnost presenečen. Toda v naslednjih petih minutah je že korakal dolg vod takih golih kolen ob meni. Vse ameriške ženske, mlade ali srednje starosti, zavihujejo svoje nogavice in vse kažejo gola kolena s podvezami v vseh različnih barvah. Razen tega imajo nekatere na podvezah čedne podkolenske zvončke iz zlata in srebra, ki s stopajočimi nožicami prav prikupno bingljajo.»

Pri tem pa so mnoge Američanke mišljenja, da sledijo samo modi, ki je prišla iz Evrope; če se jim namreč pripoveduje, da bi povzročilo v Parizu, Londonu ali Berlinu velikansko pozornost, če bi se kakšna dama pojavila z golimi kolena, se Američanke zelo čudijo.

Kratki lasje pa v Ameriki že odigravajo. Ostrižene Američanke si zopet pustijo rasti lase. Šminka in puder imata v New Yorku mnogo večjo vlogo kakor v evropskih velemestih. Natakarike v navadnih gostilnah so enako preslikane in napudrane kakor dame, katerim strežejo. Obrvi si mažejo črno in ustnice barvajo z najživejšo rdečo barvo. Šminkanje obraza v Ameriki ima na sebi nekaj orijentalnega, ki ni prav nič fino v evropskem smislu.

IZVOR RUSKE CARSKO OBITELJI.

V Rusiji pripravljajo sedaj slovesnost 100letnice ruske decembrske revolucije v l. 1825. Med številnimi, za to priliko objavljenimi spisi iz starih arhivov se nahaja tudi dnevnik takratnega voditelja revolucije Brigena, ki vsebuje pozornost vzbujajoča odkritja o rojstvu carja Pavla I.

Brigenu se je posrečilo ugotoviti, da Pavel I. sploh ni bil sin carice Katarine Velike, kajti po izjavah očitvidcev je prišel prvi otrok Katarine mrtev na svet. Še istega dne pa je bil mrtev otrok zamenjan z novorojenčkom neke finske kravje dekle iz vasi Kotla, ki se nahaja nedaleč od Petrograda. Dotična finska obitelj je bila takoj po zamenjavi izgnana na Kamčatko.

Brigen piše v svojem dnevniku, kako skrbno so skušali zabrisati vsako sled te zamenjave in kako neizprosno je zasledovala Katarina vse ljudi, ki so kaj vedeli o tej tajnosti. Šele leta 1846. je postal ta dogodek splošnejše znan v Rusiji po revolucionarjih, ki so prispeli iz Sibirije, in je povzročal zlasti v Petrogradu veliko pozornost. Notranje ministrstvo je uvedlo takoj preiskavo, vendar se ni posrečilo izslediti človeka, ki je razširil to skrivnost.

Ako je Brigenov dnevnik točen, so izvirali vsi nasledniki carske obitelji Romanovih izza Pavla I. od neznane kravje dekle iz Kotle.

ZGODOVINSKA TATICA.

V starih knjigah čitamo opis naslednje pretkane tatvine, ki nas prepričuje, da so tatinski mojstri obstojali tudi že v starih časih:

Leta 1711. je prišla v trgovino svilnatih izdelkov v Hamburgu lepo oblečena dama. S posebno uljudnostjo so ji bili predloženi najdražji predmeti. Dama si je izbrala cel kup najdragocnejših predmetov in je rekla gospodarju, da pride po blago pozneje. Nato se je odpeljala k nekemu

zdravniku, ki se je pečal z operacijo kile, ter mu povedala, da ima brata, ki se iz strahu nikakor ne dá operirati. Ker pa je bolzen že precej stara, je po njeni izjavi družina sklenila, naj se na mladeniču izvrši operacija z zvijačo. Rekla je, da bo svojega brata pripeljala pod pretvezo, da mu bo izplačana večja vsota, katero zahteva od svoje družine.

Potem se je odpeljala v trgovino, dala kupljeno blago naložiti v kočijo in prosila gospodarja, naj pošlje z njo svojega uslužbenca, kateremu bo izročila denar za kupljeno blago. Trgovec je bil zadovoljen.

Pol ure pozneje se je ustavila kočija pred zdravnikovo hišo. Dama je trgovskega uslužbenca pozvala, naj gre z njo, da mu bo izročila denar, a zdravniku je zašepetala na uho, da ne more biti navzoča pri operaciji in da se bo v pol ure vrnila. Zdravnik je povabil mladeniča v svojo sobo in ukazal svojim pomagačem, da ga privežejo na operacijsko mizo. Mladenič se je branil in kričal na vse pretege. Ko ga je zdravnik preiskal, je ugotovil, da je popolnoma zdrav. Trgovski uslužbenec je takoj zasumil, da je postal žrtev pretkane tatvice, kar se je potem tudi izkazalo kot resnica. Tatvica pa je medtem že bila z blagom na varnem. Kljub vsem prizadevanjem je niso mogli izslediti.

POROKE V SOVJETSKI RUSIJI.

Posebna komunistična komisija v Rusiji je nedavno izdelala načrt zakona o porokah, ki ga je potem sprejel tako zvani mali svet ljudskih komisarjev. Ta važen zakon, ki bo posegal globoko v življenje ruskega naroda, bo obravnaval še osrednji izvršilni odbor.

Novi zakon se znatno razlikuje od dosedanjih predpisov, ki so bili uveljavljeni zakonskim potom leta 1918. Doslej je bila civilna poroka zakonita v Rusiji, kajti v zakonu se glasi, da samo civilna poroka, ki se registrira (zabeleži) pri zadevnem uradu, daje ženi in možu pravice ter dolžnosti, ki so omejene v zakonu. Civilna poroka se je uvedla, da bi se cerkvena poroka napravila za nepotrebno. V zakonskih predpisih je bilo izrecno določeno, da nima cerkven poročni obred v pravnih ozirih nikakega pomena. Sedaj ne smatrajo komunistični zakonodajalci boja proti cerkveni poroki nič več za potrebnega. Zato je po novih zakonskih predpisih dovoljeno skupno življenje v kakršnikoli obliki pri uradu registrirane (zabeležene) poroke. S tem se bo ukinil zakon med možem in ženo v onem smislu, ki je pri vseh kulturnih narodih v navadi. Rusko pravo o zakonu med možem in ženo se bliža najenostavnejšim oblikam, veljavnim med neprosvetljenimi narodi.

Sklenitev poroke naj se po novem zakonskem načrtu vrši brez vsakih zunanjih formalnosti. Zadostovalo bo, da se poročni urad enostavno obvesti o dejanskem skupnem življenju. Ravno tako enostavno kakor sklenitev poroke bo tudi ločitev zakona. Tudi v tem primeru bo potrebna samo prijava na urad, da se je nehalo skupno življenje med možem in ženo. Ovir za sklenitev poroke in za ločitev zakona ne bo. Samo duševni bolniki se ne bodo smeli poročiti; prav tako najbližji sorodniki sami med seboj.

Pravice otrok se bodo po novih predpisih opirale izključno na krvno sorodstvo. Razlikovanja med zakonskimi in nezakonskimi otroci ne bo. Starši bodo morali vse svoje, tudi nezakonske otroke vzdrževati. Mož in žena bosta med seboj popolnoma enakopravna.

KUMARE.

Kumara spada k številnim kulturnim rastlinam, ki je razmeroma pozno prišla k nam iz Azije. Grki so v 7. stoletju pred Kristusom prinesli kumaro iz Male Azije, kamor je prišla pred 3000 leti iz Indije. Vendar pa je dvomljivo, da bi bila Indija domovina kumare, kajti najbrže so jo dobili iz današnjega malajskega ozemlja.

Pri Rimljanih so bile kumare tako priljubljene, da so jih gojili v vsakem letnem času. Co-

sar Tiberij je kumare tako zelo cenil, da je na svoje potovanje vzel s seboj prenosljive grede s kumarami. Medtem ko je v južno in zapadno Nemčijo uvedel kumaro cesar Karel Veliki, je bila že znana v vzhodni in severni Nemčiji, kamor so jo prinesli sosedni slovanski rodovi, ki so jo zopet dobili od Hunov in Tatarov.

Vendi na Brandenburškem in Pomeranskem so že spravljal kumarice v steklenice in jih zalivali s kisom; kisle kumarice so bile pred 200 leti priljubljene samo v onih delih Nemčije, kjer so prej živeli Slovani.

Resnica je, da kumara zaradi velike množine vode nima posebne hranilne vrednosti, vendar pa vsebuje nekatere tvarine, ki so človeškemu telesu neobhodno potrebne. Kumara ima namreč železo in fosforovo kislino in jo zato tudi rabijo v zdravilstvu. V 18. stoletju so uporabljali kumaro pri zdravljenju jetike in še danes se v zdravilstvu zelo ceni njena mlečna kislina, ki se uporablja pri sladkorni bolezni.

× Pri grobu Tutankamenovem. Zadnje dni so prispela poročila, da so vzeli iz grobišča mumijo Tutankamena starodavnega faraona Egiptovskega. Njegovo telo je bilo pokrito z zlatom, njegovo srce in pljuča so bila okrašena z zlatimi zvezdami, a poleg mumije so se nahajali zlati meči, bodala in čudovito lepa krona egiptovske dežele.

× Najstarejši zrakoplov. Praviijo, da je poznal zrakoplov že kralj Salomon, vendar se ta zrakoplov ni mogel dvigniti višje kakor 20 m v zrak. Ni bilo dosti, toda za zrakoplov, napravljen davno pred Kristusovim rojstvom, vsekakor mnogo. Popolno odgovornost za to trditev nosi neki angleški učenjak, ki v svoji knjigi trdi, da je kralj Salomon podaril kraljici Sabi ladjo, s katero se je mogla voziti po zraku in katero je kralj Salomon zgradil z božjo modrostjo.

× Čudna cvetlica. Evropski učenjaki so našli, pišejo angleški listi, v Arabiji čudovito cvetlico; seme vpliva na poseben način na človeka. Vsakdo, ki zaužije to seme, se začne po par minutah smejati ter se smeji brez prestanka. Cvetni lističi cvetlice so svetlorumeni in njeno seme je podobno fižolu. Domačinom je ta čudovita lastnost cvetlice znana že od nekdaj. Zato domačini to semenje sušijo in delajo iz njega prašek, katerega učinek je siguren. Čisto majhna količina praška zadošča, da pripravi človeka do plesa in smeha. Krčeviti smeh je tako močan, da vsakdo, ki je zaužil ta prašek, mora tako dolgo plesati in se smejati, da pade onemogel na tla.

× Človek, ki čuje skozi usta. V ameriški državi New York je umrl v nekem mestecu mož, ki je bil eden najčudovitejših ljudi na svetu. Rodil se je brez ušes in ni imel tam, kjer bi morala biti ušesa, niti odprtih. To pomanjkljivost je izravnal na poseben način. Kakor zatrjujejo njegovi svojci, je mogel poslušati skozi usta. Kadar ga je kdo nagovoril, je odprl usta in poslušal. Pripovedoval je vedno, da mu pomanjkanje ušes ne dela nikakih težkoč, ker se mu vidi popolnoma naravno, da posluša s pomočjo ust. Možak je bil srečno oženjen in je zapustil 14 otrok.

× Kupčija s svetimi vodami. V Zedinjenih državah je zelo razvita uvozna kupčija z različnimi svetimi vodami za razne vere. Kupčija prinaša zaradi različnosti tamošnjih ver prav lepe dohodke. Uvaža se v Zedinjene države ne samo sveta voda iz Lürda, temveč tudi voda številnih italijanskih in poljskih svetih studencev kakor tudi voda svetih rek Jordana in Gangesa. Te vode pride v Ameriko ogromna množina v sodih in steklenicah. Največ se razpečava voda reke Gangesa. V zadnjem letu se je uvozilo te vode v Ameriko za več sto tisoč galon.

× Okostnjak poln denarja. Pri podiranju neke stare hiše v bližini Bergama v Italiji so odkrili vzdani človeški okostnjak, ki je bil ves napolnjen s starimi zlatimi ter srebrnimi novci. Številni italijanski učenjaki se pečajo sedaj s to zagonetno najdbo, ne da bi si mogli priti na jasno, kaj naj pomeni.

× Klub zadnjih ljudi. Zadnjega zasedanja newyorškega Kluba zadnjih ljudi, ki je bil ustanovljen leta 1886. od 84 prostovoljcev državljanke vojne iz Minnesote, so se letos udeleževali samo še trije preživeli. Miza je bila kakor običajno pogrnjena za vseh 84, samo da so stoli umrlih bil prekrti s črnim suknom. Sredi mize se je nahajala steklenica vina, ki je bila kupljena za časa ustanovitve kluba in ki je določena, da jo bo izpil dotični, ki bo ostal zadnji od vseh članov kluba.

ŽENSKI VESTNIK

Čiščenje oken, okvirjev pri oknih in vratih. Z oljnatimi barvami barvana vrata ali okvirji oken se morajo najprej umiti z volneno čunjo, namočeno v topli vodi, nato jih oplakneš z gobo, namočeno v mrzli vodi ter jih posušiš s srnjo kožica. Sode in mila ne smeš uporabljati, ker škodujeta barvi. Ako je les že zelo umazan, daš v vodo nekaj kapljic salmijakovega cveta in uporabljaš za čiščenje ne preveč trdo krtačo. Pri belobarvanih oknih in vratih sploh lahko uporabljaš salmijakov cvet. Okna sama se vobče najbolje umivajo s srnjo kožico, namočeno v mlačni vodi, nato pa do konca očistijo s suho usnjato krpo. Nekaj kapljic špirta v vodo za umivanje olajša čiščenje. Ako so šipe nesnažne, jih očistiš takole: Angleška žveplena kislina in solitrova kislina se zmešata v enakih delih. Od te mešanice vzameš eno navadno žlico in jo primešaš trem žlicam čiste vode. S tem namažeš steklo, eno minuto nato potrosiš steklo s kreda, toda ne preveč. Nato vse skupaj zdrgneš po steklu, potem oplakneš šipe s toplo vodo in špiritom ter jo do suhega očistiš. Kadar zmrzuje, se čistijo okna z denaturiranim špiritom. Pri tem pa moraš postopati zelo hitro, ker alkohol hitro izhlapeva. Zmrznjene šipe se namažejo z močno slano vodo in se nato, ko je izginila ledena skorja, očistijo z vodo in špiritom. Skripajoča vrata se morajo na mestih, kjer škripljejo, naribati z navadnim svinčnikom. Grafit je namreč dobro mazilo.

Sadne in vinske madeže spraviš iz belega blaga takole: Iz trdega papirja napraviš majhen lijak in prižgeš pod njim nekoliko žvepla. Nad gornjo malo odprtino lijaka, iz katere uhaja žvepleni hlap, držiš madežasto mesto namočeno v vodi, dokler ne izgine. Moraš ga pa vedno znova namočiti, kadar se posuši, ker sicer nastane nov madež od opaljenja. Dotično mesto se mora nato ponovno umiti v milnici in izplakniti v vodi, v katero si vlila malo kisa.

LISTNICA UREDNIŠTVA.

Vodice nad Ljubljano ali odkod. Prejeli smo dopis, da se bo vršil v nedeljo 29. t. m. ustanovni občni zbor podružnice ZSV iz svetovne vojne. Kje se bo vršil, iz dopisa ni bilo razvidno. Le po poštnem pečatu sklepamo, da v Vodiceh. Prosimo dopisnike, da so v tem pogledu natančnejši, ker mi ne moremo uganiti kraja.

Govorje pri Bledu. Preveč osebno in zato lahko po novem zakonu kaznivo.

Ardo pri Raki. Novi tiskovni zakon žal onemogoča priobčitev. V vsakem primeru kaznivo.

Sv. Rupert v Slovenskih goricah. Žal zabranjuje novi tiskovni zakon objavo.

ZA SMEH IN KRATEK ČAS

Raztreseni župnik.

Kurjevaški župnik je bil gotovo vzgled raztresenosti. Nekdo je sedel pri ognjišču, držal v eni roki brevir, v drugi pa kos teletine, ki jo je mislil dati v ponev. Toda v razmišljenosti je vrgel brevir v ponev, teletino pa del pod pazduho ter šel v cerkev. Šele ko je pri cerkvenih vratih skočil pes vanj ter mu izmaknil ta čudni brevir, je spoznal svojo zmoto.

Dva tatiča.

Miha: «Jurče, ali pišeš tudi dnevnik?»

Jurče: «Ne, kaj pa je to?»

Miha: «Knjiga, v katero vsak dan zapišeš, kaj si delal in kaj se ti je pripetilo.»

Jurče: «Tega mi vendar ni treba. To že preiskrbi policija.»

Na tramvaju.

Oče in sinček Lojzek se peljeta na tramvaju. Ker je bil Lojzek zelo radoveden in je vedno pogledaval skozi okno, ga je oče posvaril, naj pazi na čepico, ker mu jo sicer odnese veter. Lojzek ni dal mnogo na očetove besede, zato je dalje pasel svojo radovednost skozi okno.

Da neubogljivega sinčka malo ustraši, mu je nenadoma na skrivaj potegnil klobuček z glave in dejal: «Vidiš, sedaj si pa brez pokrivala. No, pa bom zažvižgal in čepica bo zopet nazaj.»

Kakor je rekel, je storil in na dečkovi glavi je bila zopet čepica.

Oče in sinček sta se vozila naprej, ne da bi se oče dalje brigal za sinčkovo početje. Nenadoma pa je Lojzek popadel svoj klobuček, ga vrgel skozi okno in poklical očeta: «Ata, daj malo zažvižgati, da se čepica zopet sama vrne.»

Štoklja.

Pri Gašperjevih so pričakovali prihod štoklje. Zato so poslali Miha k sorodnikom, pridržali pa so doma Nežico, češ, saj še ni tako velika.

Štoklja je prišla in prinesla bratca. Oče je sestavil za Miha brzojavko, ki se je glasila: «Mihaec, pridi, štoklja ti je prinesla bratca, ki je zdrav in krepak ter čaka nate. Pozdravljajo in poljubljajo te ata, mama in Nežica.»

To brzojavko je izročil Nežici, ki jo je nesla na pošto. Ker se je Nežica zelo hitro vrnila in je brzojavka stala sumljivo malo, je oče šel sam na pošto, da vidi, kako je Nežica opravila naročilo. Tam je poštna uradnica pokazala Gašperju brzojavko, ki jo je Nežica odposlala Mihcu in ki se je glasila: «Kakor sva že uganila. Bratec je.»

V spanju govori.

Zdravnik: «Tako? Vaš mož govori v spanju? Proti tej bolezni nimam zdravila.»

Žena: «Ne, ne, jaz bi rada samo nekaj takega, ki bi povzročilo, da bi mož razločneje govoril...»

Različni mišljenji.

A: «Ali ste Vi drugačnega mišljenja kakor Vaša žena?»

B: «Da, da, toda ona ne sme za to vedeti.»

Dober odgovor.

Žena: «Zakaj greš ti tako rad v kinematograf?»

Mož: «Ti ne veš, kako je prijetno gledati ženske, ki odpirajo usta, pa se nič ne sliši.»

Razprava o pregovorih.

V ljudski šoli je učitelj dopovedoval učencem, kaj pomenijo pregovori, in je vprašal, kdo bi mu mogel navesti kakšen primer. Razred je molčal. Po daljšem molčanju je dvignil roko mali Jožek.

Učitelj: «Torej, Jožek, ti veš za pregovor?»

Jožek: «Da, gospod učitelj. Norec more veš vprašati, kakor odgovori deset modrijanov.»

Ogorčen je dejal učitelj: «Ne veš nikakega drugega pregovora, neumni dečko?»

Jožek: «Gotovo, gospod učitelj. Komur čevlji pristojata, ta ga obuaja.»

To pa je bilo že preveč in učitelj je tekel k ravnatelju, da predrznega dečka kaznuje. Ko sta prišla z ravnateljem nazaj, je ta vprašal: «Povej mi ti, Jožek, ali ne veš za nikake boljše pregovore?»

Jožek: «Seveda vem, gospod ravnatelj. Ne-sročca pride redkokdaj sama.»

Na policiji.

Dva potepuha so privedli na policijo, kjer so vprašali prvega: «Kje stanujete vi?»

«Nimam stanovanja.»

«In vi, kje bivate vi?»

«Jaž sem njegov sosed.»

Znake starosti na obrazu in plešasto glavo

boste preprečili najenostavneje in najudobneje z obraza s pomočjo dveh preizkušenih, zanesljivih in skozi dolga leta priljubljenih preparatov: I. Fellerjeva prava kavkaška Elsa pomada za obraz in kožo, čuva mladost in lepoto ter je naj-

močnejšega delovanja zoper pege, sojedce, nečisto polt, rdeče in hrapave roke. Z redovito masažo se odpravijo tudi gube, krhke lase napravi mehke in voljne. II. Fellerjeva močna pomada za lase odstranjuje prhljaj, preprečuje izpadanje las in prerano osivelost. Cena obeh pomad je enaka. Za poizkus 2 lončka ene vrste ali po en lonček obeh vrst Elsa pomad obenem z

zavojnino in poštnino za Din 38, velja samo proti naprej poslanemu denarju, ker je po povzetju poštnina za 10 Din višja. Naročila nasloviti: lekarnarju Eugen V. Fellerju v Stubici Doljni, Elsatr 369, Hrvatska.

Posamezne steklenice Elsafluida po 10 dinarjev v lekarnah in sorodnih trgovinah.

Kaj je polarni raziskovalec.

Tinče: «Ata, kaj je polarni raziskovalec?»

Ata: «To je človek, ki išče severni tečaj in tega človeka potem drugi iščejo.»

Zena in gumb.

Ožbovt (robanti): «Skrajni čas je, da mi prišješ gumb na hlače...»

Zena: «Danes mi je silno slabo, ne morem.»

Ožbovt: «Kdo, za vruga, pa mi naj prišlje gumb? Saj ne morem niti ven.»

Zena: «Ali ti je več gumb ali sem jaz?»

Ožbovt: «Veš kaj, brez žene grem lahko iz hiše, ne pa — brez gumba.»

ČAJNA ROČKA zlata

otročja plemenita in najfiniša zdravilna mešanica v najdovršenejši popolnosti, edina obstoječa čajna mešanica najfinjših cvetov in nesprekasljiva v izdatnosti, v porabi ne dražja kot srednje vrste.

Očetov poklic.

Učitelj: «Očetov poklic?»

Janezek molči.

Učitelj: «Saj vendar veš, kaj je tvoj oče.»

Janezek: «Moj oče je že dve leti bolan.»

Učitelj: «No, kaj je bil prej, preden je zbolel?»

Janezek: «Bil je zdrav.»

Mnogi ne vedo, da je glavni vzrok mnogih trpljenj in boleznih slabo negovano in zato občutljivo telo. Ni domišljavost, temveč le izpolnjenje naravnega zakona, če negujemo polt in lase. Za racionalno nego telesa slišimo vedno spet hvaliti: Fellerjevo pravo kavkaška Elsa pomado za obraz in kožo, Fellerjevo močno Elsa pomado za lase, Elsa milo zdravlja in lepote, ki ne zahvaljuje svoje pristaše samo prijetnim vonjem, temveč tudi koristnim sestavinam, ki oplemenjujejo kožo. Elsa milo se dobi 5 vrst: Elsa lilijino mlečno, glicerinsko, boraksovo, katransko ter milo za britje. Za poizkušnjo se moreta naročiti 2 lončka pomade za 38 Din; 5 mil za 52 Din, že z zavojnino in poštnino pri lekarnarju Eugenu V. Fellerju, Stubica Donja, Elsatr 360, Hrvatska.

MALI OGLASI

Po zelo znižanih dnevni cenah

si lahko nabavite raznovrstno manufakturno blago za ženske in moške obleke ter k temu spadajoče potrebščine, nadalje vseh vrst galanterijo kakor tudi špeci-rijsko blago in železnino pri

R. Rutnerja nasledniku na Vrhniki.

V zalogi imam vse potrebščine za šivilje in krojače, katerim dajem poseben popust. — Po-trežba točna in solidna. 42

PRODAJO SE CEPLJENE TRTE

I. vrste; komad po Din 1-50. Vkoreninjeni divjaki 50 par. Samorodnice 50 par. Cepljena sadna drevesa Din 7-50. Sadni divjaki enoletni 50 par, dve-

letni Din 2-50. Pri večji množini popust. Oddajam že sedaj v jeseni. Za odgovor je treba priložiti znamke. Alojzij Grabar, posestnik in trtnar, Zagorec, pošta Juršinci pri Ptuj.

Gospa!

Tudi jaz Vam priporočam to milo z znamko „GAZELA“. Moje perilo se kar blešči, gotova sem po tudi že zdavnaj. Tudi Vi boste dosegn to z upo rabo „GAZELA“-milo

GAZELA MILO

Priporočajte in širite „DOMOVINO“!

ČREVA

vsakovrstna, po najugodnejši ceni, kakor vsako leto vedno v zalogi. Kupim tudi surovi in stopljeni toj in ga plačam po najvišji dnevni ceni.

JOS. BERGMAN, Ljubljana, Poljanska cesta 85.

J. STJEPUŠIN SISAČ

priporoča 9

boljše tamburice, strune, partiture, šole in ostale potrebščine za vsa glasbila

Odlikovano na pariški izložbi

Ceniki franco

Jugoslovanski kreditni zavod

v Ljubljani, Marijin trg št. 8

sprejema hranilne vloge in vloge na tekoči račun ter jih obrestuje

najugodnejše.

Vežane vloge obrestuje po dogovoru. Podeljuje protidobro mu poroštvo osebne, trgovske in obrtne, posebno kratkoročne kredite.